

Identification of Variables The Process of Interaction in the Context of Information Retrieval Using the Framework of Information System and Retrieval of Ingwersen and Jarvelin by Phenomenological Method

- Jamileh Nnateghifar** PhD student in Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran.
- Soraya Ziaei** Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran.
- Esmat Momeni** * Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
- Faezeh Delghandi** Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Abstract

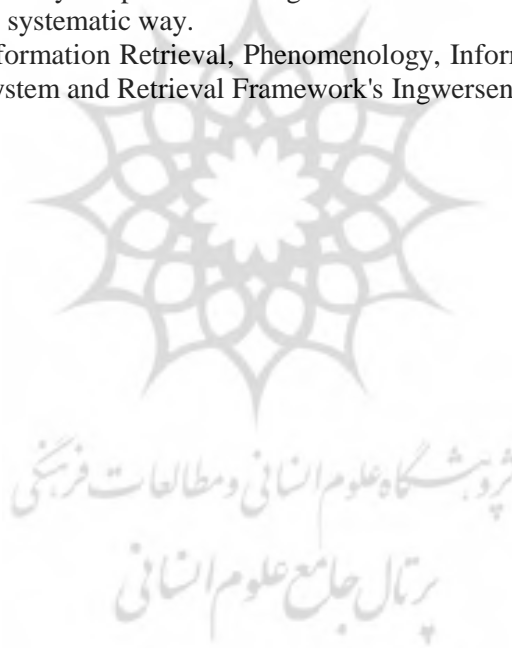
Background and Aim: One of the most important challenges of context-based information systems with emphasis on cognitive structures is the formulation of receiving and displaying knowledge of cognitive actors empirically in the process of information retrieval interaction. The aim of the present study was to identify the variables of the dimensions of information retrieval context in the interaction process using the framework of the information system and retrieval. of Ingwersen and Jarvelin. Method: The present study is of fundamental and developmental type and has been carried out by Colaizzi phenomenological method (1978) in 7 stages. Data collection tool was using In-depth semi-structured interview with 7 experts in the field of information retrieval to identify variables in the interaction process of information retrieval context. Validity is a tool for collecting and content validity data using the experience of experts and reliability is based

* Corresponding Author: momeni@atu.ac.ir

How to Cite: Nateghifar, J., Ziaei, S., Momeni, E., Delghandi, F., (2023). Identification of Variables The Process of Interaction in the Context of Information Retrieval Using the Framework of Information System and Retrieval of Ingwersen and Jarvelin by Phenomenological Method, *Journal of Knowledge Retrieval and Semantic Systems*, 10(35), 105-169.

on the criteria of Lincoln and Goba (1988) based on Credibility, reliability, verifiability. Description and analysis of information has been compared and validated using the results of systematic review and experiences of experts in the field of information retrieval. Finding: the number of 12 variables in the comprehensiveness dimension; 4 variables in the obstacle dimension; 7 variables in the effectiveness dimension; 9 variables in the dimension of information quality; 3 variables were identified in the dimension of process quality in order to stabilize the process of information search, retrieval and access, which cognitive actors can consider as information retrieval system designers. Conclusion: As a result, by searching for the meanings and essences of cognitive actors over time according to experience, in order to reach a common understanding in identifying, discovering and creating a deeper understanding, it led to the description and analysis of the cognitive structures of the information and retrieval system framework of Ingorsen and Yarulin and finally It provides design and access to information in a networked and systematic way.

Keywords: Information Retrieval, Phenomenology, Information Interaction, Information System and Retrieval Framework's Ingwersen and Jarvelin.

Introduction

One of the most important challenges of context-based information systems with emphasis on cognitive structures is the formulation of receiving and displaying knowledge of cognitive actors empirically in the process of information retrieval interaction. The aim of the present study was to identify the variables of the dimensions of information retrieval context in the interaction process using the framework of the information system and retrieval. of Ingwersen and Jarvelin.

Literature Rieview

Human-information interaction is a multidisciplinary problem-oriented research field that studies the interaction between humans and information (with its different forms and purposes). In other words, instead of examining the interaction between humans and technology, which is the field of human-computer interaction and human-machine interaction, or examining the interaction between humans and information agents (i.e., the field of librarianship), it examines the interaction between information and people (Jones & et al, 2006).

Method

The present study is of fundamental and developmental type and has been carried out by Colaizzi phenomenological method (1978) in 7 stages. Data collection tool was using In-depth semi-structured interview with 7 experts in the field of information retrieval to identify variables in the interaction process of information retrieval context. Validity is a tool for collecting and content validity data using the experience of experts and reliability is based on the criteria of Lincoln and Goba (1988) based on Credibility, reliability, verifiability. Description and analysis of information has been compared and validated using the results of systematic review and experiences of experts in the field of information retrieval.

Results

The identification of the following variables in the context dimensions of information retrieval in the interaction process has led to the stabilization of search, retrieval and access terms that cognitive actors can consider as information retrieval system designers. The variables of comprehensiveness include: identifying the level and nature of

information; Knowledge of the problem; Level of knowledge; prior knowledge; mental models; Identifying temporal and linguistic factors to convey meaning and concept; sociological and psychological factors; action effects; Mental presuppositions, taking into account the skill of formulating search terms, can lead to an increase in the efficiency of the retrieval system for overlapping and matching information in the subject coverage of information and documents, the type of metadata standards, the way information is organized. The variables of the obstacle dimension include: the ability to communicate between the information needs and the retrieved document with an objective attitude (information retrieval systems with an emphasis on relevance) and a subjective attitude (use of the system with an emphasis on user characteristics, tasks and environment); attention to the possibilities of the system in the way of organizing information and knowledge; integrated access to information and knowledge; And eliminating human error in the search leads to discarding irrelevant evidence. The variables of the effectiveness dimension include: applicability and accessibility of information according to ethnic and linguistic characteristics, in other words, leveled accesses; meeting mental needs; filling the knowledge and cognitive gap; the extent of using knowledge and experience and transferring it; According to the functions of the information retrieval system, it can help in expanding knowledge and in identifying and correcting the errors of users in accessing information and knowledge, and it leads to the appropriateness of the results in achieving the goals and providing satisfaction with the information services in the system. The variables of the information quality dimension include: the qualitative aspects of the information in terms of influencing the mental structures related to the need; stability of information in its repeatability; the ability to compare and evaluate sources in the ability to cite and reason information; participation in the creation of new knowledge; Finding resources based on the user's knowledge level; It is related to the user experience and leads to an increase in the qualitative level of user recognition and having the desired structure of the information system. The variables of the quality dimension of the time management process include: extraction of resources based on relevance; Meeting the need for information based on information seeking (targeted search); Displaying the steps and process and

components of the information system leads to the quality of search processes from the point of view of the user interface.

Discussion

As a result, by searching for the meanings and essences of cognitive actors over time according to experience, in order to reach a common understanding in identifying, discovering and creating a deeper understanding, it led to the description and analysis of the cognitive structures of the information and retrieval system framework of Ingwersen and Jarvelin and finally It provides design and access to information in a networked and systematic way.

Conclusion

The approach of cognitive actors in the design of information retrieval system and the role of database designers, user interface designers, information retrieval model designers and search engines are of particular importance in the context of information retrieval. This approach with mental presuppositions with an emphasis on identifying the level and nature of information needs to be recognized and the effects of action over time from the perspective of the user interface. Creating an objective and subjective relationship with interactive and static attitudes reduces human errors in intelligent search and expands knowledge and repairs the knowledge gap, especially by having the desired structure of the information system automatically and by comparing and evaluating resources. The qualitative aspects of the information and process of these steps will be visible and accessible.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی

جمیله ناطقی فر دانشجوی دکتری رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

ثریا ضیایی دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

عصمت مؤمنی * دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

فائزه دلقندی استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

زمینه و هدف: یکی از مهم‌ترین چالش‌های نظام‌های اطلاعاتی مبتنی بر بافت با تأکید بر ساختارهای شناختی، فرموله کردن دریافت و نمایش دانش بازیگران شناختی به‌طور تجربی در فرایند تعامل بازیابی اطلاعات است. پژوهش حاضر باهدف شناسایی متغیرهای ابعاد بافت بازیابی اطلاعات در فرایند تعامل با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین است. روش: پژوهش حاضر، از نوع بنیادی و توسعه‌ای و به روش پدیدارشناسی کلایزی (۱۹۷۸) در ۷ مرحله انجام شده است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته عمیق با ۷ نفر از متخصصین حوزه بازیابی اطلاعات و دانش برای شناسایی متغیرها در فرایند تعامل بافت بازیابی اطلاعات بوده است. روایی ابزار گردآوری اطلاعات روایی محتوایی با استفاده از تجربه متخصصان بوده و پایایی بر اساس معیارهای لینکلن و گوبا (۱۹۸۸) بر مبنای قابلیت اعتبار، قابلیت اعتماد، تأیید پذیری است. توصیف و تحلیل اطلاعات با بهره‌گیری از نتایج مرور سیستماتیک و تجارب متخصصان در حوزه بازیابی اطلاعات، مقایسه شده است. یافته‌ها: تعداد ۱۲ متغیر در بعد جامعیت؛ ۴ متغیر در بعد مانعیت؛ ۷ متغیر در بعد اثربخشی؛ ۱۲ متغیر در بعد کیفیت اطلاعات/

* نویسنده مسئول: momeni@atu.ac.ir

فرایند به منظور تثبیت فرایند عبارت جستجو، بازیابی و دسترسی اطلاعات شناسایی شد که بازیگران شناختی به عنوان طراحان نظام بازیابی اطلاعات می توانند در نظر بگیرند. نتیجه گیری: در نتیجه با جستجوی معانی و جوهره های کنشگران شناختی در طول زمان بر حسب تجربه، برای رسیدن به فهم مشترک در شناسایی، کشف و ایجاد درک عمیق تر منجر به توصیف و تحلیل ساختارهای شناختی چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین شده و در نهایت طراحی و دسترسی اطلاعات به صورت شبکه ای و نظام مند را فراهم می کند.

کلیدواژه ها: بازیابی اطلاعات، پدیدارشناسی، تعامل اطلاعات، چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین.

مقدمه و بیان مسئله

بافت محیطی است که جست‌وجو در آن اتفاق می‌افتد، بنابراین، توجه به بافت در سیستم‌های اطلاعاتی موجب افزایش کارایی در جهت تأمین نیازهای اطلاعاتی کاربران می‌شود. بافت بازیابی اطلاعات با مباحثی همچون تعامل با سیستم، جست‌وجوهای تخصصی، شخصی‌سازی و عوامل محیطی و زمینه‌ای مرتبط است (اینگورسن و یارولین، ۲۰۰۵). بافت، برای درک تمامی انواع فرایندهای اطلاعاتی و اطلاع‌یابی، نقشی محوری ایفا می‌کند (بیگدلی و شریفی، ۱۳۸۹). خواننده، با در نظر گرفتن بافت، زنجیره معنایی واژگان را کشف می‌کند و در نتیجه فضای کاربردشناختی متون برای او آشکار می‌شود و از درک صرفاً ذوقی آن رها شده و به مرزهای مطالعه علمی آن متون نزدیک می‌شود (ترکاشوند، ۱۳۹۴).

تعامل بازیابی اطلاعات، فرایندی پیچیده است که درک آن به لحاظ عملی و کاربردی، امری به نسبت آسان، اما به لحاظ مفهومی امری مشکل و به لحاظ نظری، موضوعی چالشی است (صدوقی و همکاران، ۱۳۹۰ نقل در مؤمنی، ۱۴۰۰). تعامل در بازیابی اطلاعات، فرایند پیچیده‌ای است که کاملاً به شرایط زمینه‌ای بستگی دارد؛ به این معنا که از یک سو، شروع آن از استفاده‌کنندگان است و ارتباط کاملی با استفاده‌کنندگان، وظایف و مشکلات، توانایی‌ها، وضعیت دانش و مقصد و منظور آن‌ها دارد؛ و از سوی دیگر با ویژگی‌ها و قابلیت‌های نظام، منابع اطلاعاتی (متن در معنای وسیع و چگونگی بازنمایی آن) و رابط، سروکار دارد (ساراسویک، ۱۹۹۶).

الگوی شناختی اینگورسن، چگونگی جستجوی کاربران و چگونگی تأثیرپذیری ساختارهای شناختی آنان در جذب اطلاعات تفاوت ایجاد نموده است. ساختارهای شناختی فرد تغییر می‌کند و از طریق تعاملات متعددی در محیطی که فرد در آن قرار گرفته است، توسعه می‌یابد. بر اساس دیدگاه اینگورسن (۱۹۹۹) اطلاعات نه تنها با ارزش معنایی

-
1. Ingwersen & Järvelin
 2. Saracevic

کلی خود بلکه با موقعیت در بافت پیوند خورده است (مؤمنی، ۱۴۰۰). چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین (۲۰۰۵) شامل ۴ بافت و ۹ بعد عبارت‌اند از: بافت بازیابی اطلاعات (جامعیت، مانعیت، اثربخشی، کیفیت اطلاعات / کیفیت فرایند)؛ بافت اطلاع جویی یا جستجوی هدفمند (کاربردپذیری، کیفیت اطلاعات / کیفیت فرایند)؛ بافت وظیفه کاری (کیفیت اطلاعات و فرایند کار / فرایند نتیجه)؛ بافت فرهنگی و اجتماعی - سازمانی (روابط اجتماعی - شناختی، کیفیت نتیجه‌ی وظیفه کار).

از آنجایی که مفهوم اطلاعات دوسویه دارد، از یک‌سوی نتیجه تبدیل ساختارهای شناختی مولد اطلاعات به مفاهیم و مقولات قابل تفسیر و از سوی دیگر با تفسیر اطلاعات بالقوه به بالفعل بر وضعیت دانش گیرنده تغییر و تأثیر می‌گذارد، تعامل اطلاعات در فضای نظام‌های اطلاعاتی بین بازیگران شناختی یا همان مولدان اطلاعات و نظام‌های اطلاعاتی صورت می‌پذیرد؛ بنابراین تعامل یک فعالیت ارتباطی دوطرفه است و هر چه اطلاعات بالقوه به صورت موجودیت‌های خوانشی در فضای نظام‌های اطلاعاتی به بازیابی منجر شود قابلیت شبیه‌سازی فرایندهای ذهنی انسان در رفتار اطلاعاتی جستجوگران پدیدایی بیشتری خواهد داشت. چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین از جمله نظام‌های اطلاعاتی مبتنی بر بافت‌های شناختی است. از طرفی، یکی از مهم‌ترین چالش‌های چنین نظام‌هایی فرموله کردن دریافت و نمایش دانش کاربران یا بازیگران شناختی است، به‌ویژه اینکه تعامل شناختی کاربر در طول زمان به‌طور تجربی در فرایند جست‌وجو تغییر می‌کند. به نظر می‌رسد، اعتبار و انضمام چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی به توصیف و تحلیل متغیرهای بافت‌های آن بستگی دارد، به‌طوری‌که واقعیت نظام مذکور به دست می‌آید و پدیده جست‌وجو و بازیابی اطلاعات تثبیت می‌شود؛ بنابراین، پژوهش حاضر، با مطالعه پیشین در زمینه متغیرهای بازیابی اطلاعات در نظام‌های اطلاعاتی، درصدد شناسایی متغیرهایی است که متخصصین بازیابی اطلاعات به‌صورت تجربه به آن دست یافته‌اند و می‌تواند برای درک تعیین نیازهای اطلاعاتی سودمند باشد، از طرفی بازیگران شناختی که طراحان نظام‌های اطلاعاتی هستند می‌توانند این متغیرها را در نظر بگیرند. پژوهشگر

درصدد پاسخ به این پرسش است که متغیرهای فرایند تعامل در ابعاد جامعیت، مانعیت، اثربخشی و کیفیت اطلاعات، کیفیت فرایند در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی از دیدگاه متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی کدام است؟

مبانی نظری پژوهش

تعامل اطلاعاتی انسان ذاتاً حوزه‌ای چند رشته‌ای است، زیرا این نوع تعامل مبتنی بر حل مسئله است. هدف پژوهش تعامل اطلاعاتی انسان بهبود تعامل است، تعامل اطلاعاتی انسان موضوع مبتنی بر حل مسئله است و بنابراین تعامل اطلاعاتی انسان به وجود آمده تا به مسائلی بپردازد که در آن وجود دارد. از سویی دیگر در بافت تعامل اطلاعاتی انسان، انسان‌ها افرادی‌اند که با اطلاعات در تعامل هستند. در بافت سیستم‌های اطلاعاتی، افراد کسانی هستند که به واسطه‌ی نظام با اطلاعات در تعامل هستند که در حوزه‌های علم اطلاعات و تعامل اطلاعاتی انسان، کاربر نامیده می‌شود (فیدل، ۲۰۱۲ ترجمه عصاره و همکاران، ۱۳۹۴). نظام بازیابی اطلاعات به دنبال بازنمون معنای موجود در اشیای اطلاعاتی و تطابق آن، با نیاز اطلاعاتی کاربر است. فرایند بازیابی اطلاعات، از یک سو با پیشینه و بستر زندگی جست‌وجوگر سروکار دارد یعنی مجموعه‌ای از معناها، ارزش‌ها و نگرش‌های او و از سوی دیگر، با مردمی مرتبط است که انواع گوناگونی از تجلیات زبان‌شناختی معنادار را در قالب رفتارها، اثرها و متن‌ها عرضه می‌کنند. بازیابی اطلاعات و دریافت معنا، از آنچه بازیابی شده است متضمن تعامل کاربران به همراه تمامی جنبه‌های بافتی شناختی اثرگذار و بستری است که تعامل را دربرگیرد (داورپناه و اورعی، ۱۳۹۸). تعامل یعنی تبادل اطلاعات میان شرکت‌کنندگان درحالی که هدف هر یک از آنها، بهره‌گیری از این تبادل در جهت ایجاد تغییر در وضعیت خود یا دیگری است بنابراین، هدف کاربر از تعامل با نظام‌های بازیابی اطلاعات، کسب دانش و رفع عدم اطمینان برآمده از نیاز اطلاعاتی خود

می‌باشد. (اشتراوس و کوربین،^۱، ۱۹۹۰).

رفتار اطلاعاتی انسان توسط افراد، در بافت‌ها شکل می‌گیرد فرد درون یک بافت و وضعیت ویژه ممکن است با نیاز اطلاعاتی مواجه گردد. بافت در تعیین نیاز اطلاعاتی سودمند می‌باشد. علاوه بر این، فرد و بافت ممکن است به تعیین منابع اطلاعاتی موجود برای رفع نیاز اطلاعاتی یاری رسانند. بافت، به‌عنوان عنصری اساسی برای درک رفتارهای اطلاعاتی، توجه بسیاری از پژوهشگران این حوزه را به خود جلب نموده است. توجه در حال افزایش به مفهوم بافت ممکن است واکنشی به محدودیت دیدگاه عینی در ارتباط با ارضای نیازهای اطلاعاتی از طریق تطابق پرسش درون یک نظام باشد. پژوهش‌های مرتبط با مفهوم بافت، بر رویکرد کاربر مدار به مطالعه جستجو و استفاده از اطلاعاتی تأکید می‌کنند که کانون توجه این رویکرد بر کاربران واقعی با نیازهای اطلاعاتی واقعی است که توسط وضعیت‌هایی که در زندگی روزمره ظهور می‌کنند، برانگیخته شده‌اند. در بافت، فرض بر آن است که افراد خود بافت‌هایشان را مقرر نموده و تفسیرهایشان را از بافت‌هایی که در آن‌ها به سر می‌برند، برمی‌گزینند. بافت با توجه به فرضیه‌های تفسیری پایه، شیوه‌های متفاوتی درباره نگرش به جهان مشابه را ارائه می‌کنند. این نگرش به شدت ذهنی از جهان، در بررسی چارچوب‌های اصلی برای تعامل که تفسیر و معنا بخشی را شکل می‌دهند، بررسی می‌شوند (بیگدلی و شریفی، ۱۳۸۹).

پدیده جستجو و بازیابی اطلاعات شامل فرایند یافتن و گردآوری اطلاعات است که دربرگیرنده طیف گسترده‌ای از رفتارهاست. این رفتارها شامل فعالیت‌های سازمان نیافته و گسترده، از جستجوهای هدفمند و فعال گرفته تا جستجوهای سطحی، یا مرور روزنامه‌ای جهت رفع نیازهای اطلاعاتی روزمره و نظایر این‌ها هستند (کولتاو^۲، ۲۰۰۴). این پدیده در همه ابعاد زندگی انسان از جمله بعد اجتماعی، علمی و فرهنگی ظهور، می‌یابد و بنا بر نیاز ضروری افراد به دستیابی اطلاعات صحیح و مرتبط در کمترین زمان، توجه به آن از نقطه‌نظرهای متنوع و رویکردهای پژوهشی متفاوت در اقصاء مختلف جامعه دارای

1. Strauss & Corbin
2. Kuhlthau

اهمیت است (ریگی و همکاران، ۱۴۰۰).

مارکیونینی^۱ (۱۹۹۷) بیان می‌دارد «جست‌وجوی هدفمند اطلاعات^۲» شامل مجموعه‌ای از مفاهیم، ابزارها و رفتارها است. تاکنون تعریف واحد و جامعی از جستجوی اطلاعات داده نشده است. جستجوی اطلاعات مانند بسیاری از مفاهیم پیچیده دیگر، در بسترهای مختلف معانی متفاوتی دارد. همچنین جست‌وجوی اطلاعات شامل کاوش، بازیابی، بازشناسی و کاربرد محتوایی معنادار است. جستجو اطلاعات یک تلاش شناختی، یک ارتباط اجتماعی و فرهنگی، یک راهبرد منسجم در مواجهه با بلا تکلیفی (عدم اطمینان) و به‌عنوان شرطی بنیانی برای انسان بودن همه افراد تلقی کرد. اهمیت جستجوی اطلاعات به حدی است که هدف اساسی علم اطلاعات را شناخت فرایند جستجوی اطلاعات و توسعه روش‌ها و راهبردهای حمایت از آن می‌دانند. کالٹاوا^۳ (۱۹۹۱) می‌گوید فرایند جست‌وجوی اطلاعات مراحل یافتن معنا از اطلاعات به‌منظور گسترش دانش شخصی درباره مسئله یا موضوعی خاص تعریف کرده‌اند. مارکیونینی (۱۹۹۷) اهمیت جست‌وجوی اطلاعات را فعالیتی برای تغییر وضع دانش تلقی و تعریف می‌کند. در حقیقت، جستجوی هدفمند اطلاعات را فعالیتی بیش از یافتن منبع و حتی پاسخگویی به پرسش یا حل مسئله دانسته و آن را فرایند یادگیری از منابع مختلف قلمداد کرده‌اند. رافست^۴ معتقد است اهمیت جست‌وجو فرایند تا آنجاست که در برخی متون آن را با نام «فرایند تبدیل اطلاعات به دانش» یاد می‌کنند.

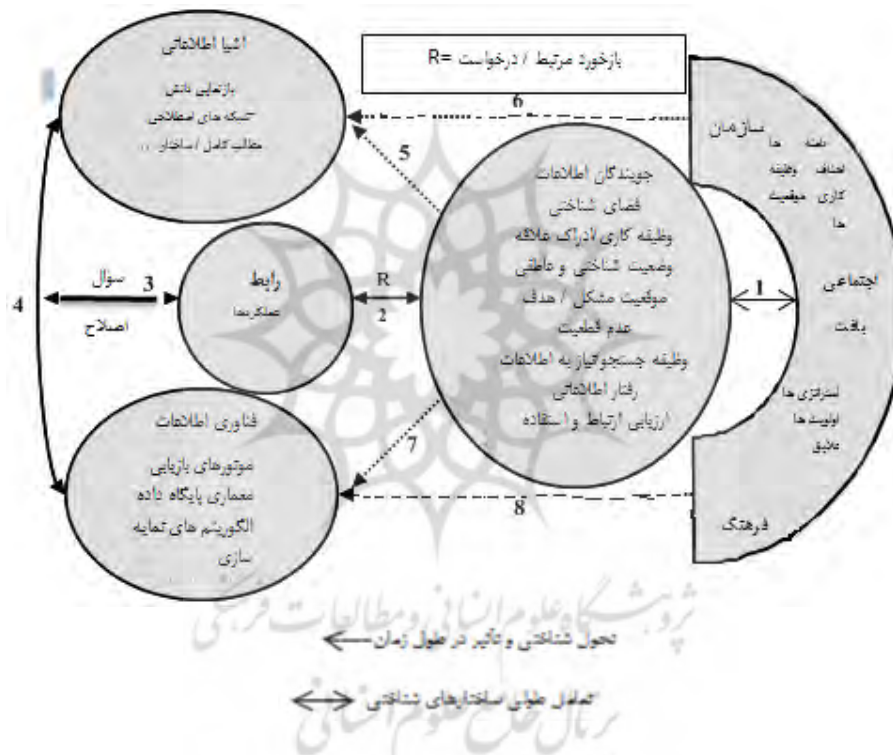
جستجوی اطلاعات دلالت بر تجربه‌ها یا وضعیت‌هایی دارد که در طی آن به محتوای منبعی دسترسی حاصل شده و با دانش شخصی ترکیب می‌گردد (کشاورز، ۱۳۹۴). دانشمندان اطلاع‌رسانی با در نظر قرار دادن جست‌وجوی اطلاعات در قالب یک کلیت و مطالعه همه‌جانبه آن تلاش کرده‌اند تا علاوه بر رسیدن به درک و شناختی مشترک از این فرایند و پیام‌ها و پیامدهای آن، بتوانند بستر فراهم‌آوری و ارائه خدمات اطلاعاتی را

1. Marchionini
2. Targeted information seeking
3. Kuhlthau
4. Rafste

گسترده و بهینه سازند. با داشتن رویکردی فرایندی به جست‌وجوی اطلاعات، علاوه بر درک رفتار جست‌وجو‌گران و مشکلات آن‌ها می‌توان با دقت بیشتری به گردآوری منابع و پس‌از آن طراحی و پیاده‌سازی سامانه‌های مناسب اطلاعاتی پرداخت (کشاورز، ۱۳۸۵).

شکل زیر، پیچیدگی ساختارهای شناختی چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی را نشان می‌دهد که نقش‌های اساسی را برای درک بافت بازی می‌کنند.

شکل ۱. چهارچوب شناختی بازیابی و جستجوی اطلاعات (در طول زمان). اینگورسن (۱۹۹۶).

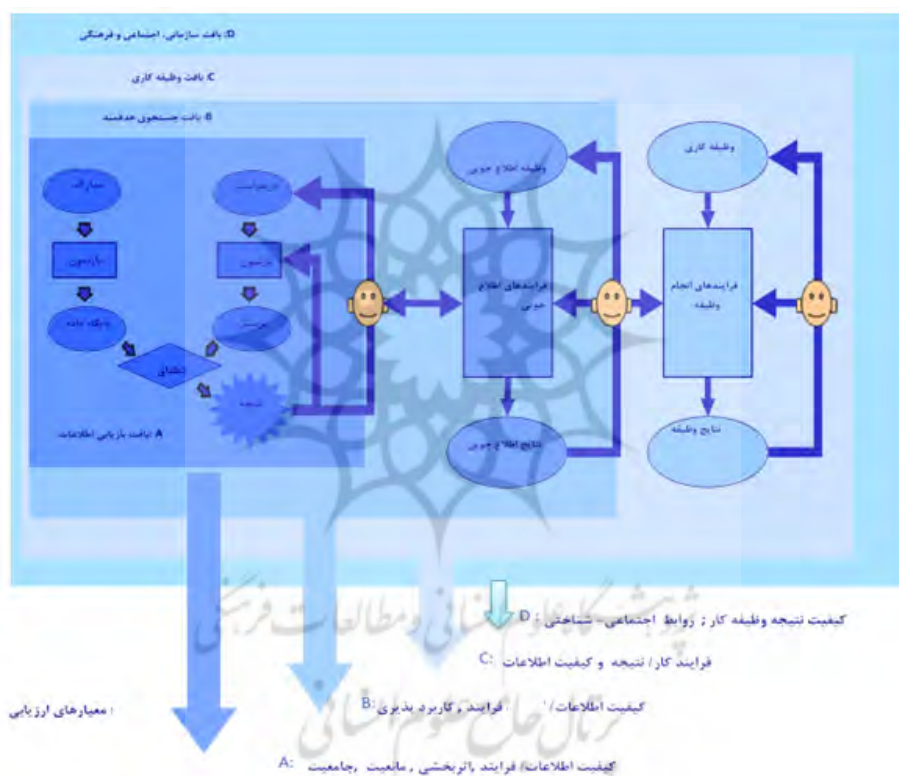

شکل شماره ۱ تعامل طولی ساختارهای شناختی (فلش ۱، ۲، ۳، ۴)؛ تحول شناختی و تأثیر در طول زمان (فلش ۶، ۸)، نشان می‌دهد. جستجوگر اطلاعات در طول زمان (فلش‌های ۵ و ۷)، کنشگری شناختی است که در مرکز چهارچوب قرار دارد. توجه به فرایندهای تعامل و ادراک، و بنابراین برای کسب اطلاعات در درگیرسازی رفتار اطلاعات یا بازیابی اطلاعات تعاملی در معنای [رفتار اطلاعات] در طول زمان اشاره دارد. منطق پنهانی فرایندهای تعامل

و ادراک در مفهوم ارتباط شغلی و زندگی روزانه موقعیت وظیفه کاری و نیز، در بافت حسی - شناختی انسان در مفهوم وظیفه جست‌وجوی اطلاعات است (اینگورسن و یارولین، ۲۰۰۵).

در ادامه، چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین (۲۰۰۴) در شکل زیر آمده است:

شکل ۲. چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین (۲۰۰۴)

همان‌گونه که در شکل شماره ۲، مشاهده می‌شود، بافت فرهنگی و اجتماعی - سازمانی؛ بافت وظیفه کاری؛ بافت اطلاع جویی (جست‌جوی هدفمند اطلاعات)؛ بافت بازیابی اطلاعات، را به‌عنوان سطوحی از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی آمده است، که هر سطح از سطح بالاتر خود اثر می‌پذیرد و بر سطوح پایین‌تر خود تأثیر می‌گذارد (اینگورسن

و یارولین، ۲۰۰۵).

هدف اصلی پژوهش

شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی.

اهداف فرعی پژوهش

- شناسایی متغیر فرایند تعامل بعد جامعیت در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی.
- شناسایی متغیر فرایند تعامل بعد مانعیت در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی.
- شناسایی متغیر فرایند تعامل بعد اثربخشی در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی.
- شناسایی متغیر فرایند تعامل بعد کیفیت اطلاعات/ فرایند در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی.

پیشینه پژوهش

رجعلی بگلو همکاران (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان «تجربه کاربر در تعامل با نظام‌های کتابخانه دیجیتال در ایران: کاستی‌ها و انتظارات» پرداختند. هدف از این پژوهش، بررسی کاستی‌ها و دشواری‌های تجربه‌شده کاربران در تعامل با مهم‌ترین کتابخانه‌های دیجیتال در ایران است. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش رویکرد تحلیل محتوا استفاده کردند و با بررسی تجربه‌های ۳۱ نفر از کاربران (استفاده‌کنندگان و کتابداران) نرم‌افزارهای کتابخانه دیجیتال پیام مشرق، پارس آذرخش و ثنا انجام شد. یافته‌های: نشان داد مهم‌ترین تجربه‌های نامطلوب کاربران از تعامل با نظام کتابخانه‌های دیجیتال در چند بعد خلاصه

می‌شود، بازیابی نامطلوب منابع، نمایش نامطلوب نتایج جستجو فرایند نامطلوب در جستجوی منابع، همچنین، انتظارهایی که این افراد از قابلیت‌های نمایش نتایج جستجو، قابلیت‌های جستجو، امکانات و خدمات اضافی، برقراری پیوند میان منابع و کتابخانه‌ها داشتند از جمله تجربه‌های مطلوبی بود که کاربران از نظام کتابخانه‌های دیجیتال موردبررسی انتظار داشتند. نتایج پژوهش نشان داد که رابطه میان کاستی‌ها و انتظارات در نقشه سلسله مراتبی ارزش کاربران در پیوند با ارزش‌هایی همچون انتخاب درست منابع اطلاعاتی، بازیابی (کشف) اطلاعات و منبع اطلاعاتی و دسترسی به منبع اطلاعاتی تمام متن ترسیم شد. لازم است این بخش از تجربه‌های کاربران موردتوجه طراحان نظام‌های کتابخانه دیجیتال قرار گیرد تا بتوان ارزش‌آفرینی برای همه ذی‌نفعان فراهم گردد.

سعیدی زاده و همکاران (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان «معیارهای تعامل در فرایند جستجوی اطلاعات مبتنی بر وظایف کاری (نقش پیچیدگی عینی و نوع محصول)» پرداختند. هدف: این پژوهش به بررسی میزان استفاده دانشجویان از معیارهای تعامل با اطلاعات در فرایند جستجوی اطلاعات برای وظایف کاری گوناگون می‌باشد. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از راهبرد قوم‌نگاری استفاده کردند. یافته‌ها: نشان داد که افزون بر معیار موضوع؛ معیارهای دسترسی به اطلاعات، رتبه‌بندی نتایج جستجو، دانش حوزه‌ای کاربر، صفحه‌آرایی، نوع منبع اطلاعاتی و مانند آن بر تعامل کاربران با اطلاعات تأثیرگذار است و میزان اهمیت معیارهای تعامل در کاربران بسته به سطح پیچیدگی عینی و نوع محصول وظیفه کاری متفاوت می‌باشد. نتایج پژوهش نشان داد که، میزان توجه کاربران به معیارهای تعامل با اطلاعات در حین جستجوی اطلاعات برای وظایف کاری متفاوت تغییر می‌کند؛ بنابراین، به‌منظور طراحی نظام‌های اطلاعاتی تعاملی و شخصی‌سازی شده به ویژگی‌های وظایف کاری کاربران موردتوجه قرار گیرد.

شعبانی و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «شناسایی بافت‌های مؤثر در ایجاد پیشنهادها پرسش: مرور نظام‌مند» پرداختند. هدف از این پژوهش، شناسایی عوامل بافتی تأثیرگذار در ایجاد پیشنهاد پرسش می‌باشد. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش

مرور نظام‌مند استفاده کردند. بدین منظور کلیدواژه‌های مرتبط با پیشنهاد پرسش به زبان انگلیسی و فارسی در پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی و پایگاه‌های داخلی مورد جستجو قرار گرفت تا مقالات مرتبط با عوامل بافتی تأثیرگذار در ایجاد پیشنهادهای پرسش شناسایی شود. برای انجام مرور نظام‌مند از روش راییت و همکاران (۲۰۰۷) استفاده گردید. نتایج پژوهش نشان داد که، نتایج حاصل از مرور نظام‌مند در پنج دسته عوامل مبتنی بر مکان، مبتنی بر زمان، مبتنی بر جلسه جستجوی کاربر، مبتنی بر بافت‌های ترکیبی، و سایر بافت طبقه‌بندی شدند. شناسایی عوامل تأثیرگذار در ایجاد پیشنهادهای پرسش به پژوهشگران و علاقه‌مندان این حوزه کمک می‌کند تا متناسب با ویژگی‌ها و شرایط ابزارهای جستجو از بافت مناسب استفاده نموده و به کاربر در بازیابی اطلاعات مرتبط بیشتر کمک کند.

اسماعیلی نیاسان و همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «بررسی اثر بازیابی تعاملی اطلاعات بر فرآیند مدیریت دانش اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی استان گیلان» پرداختند. هدف از این پژوهش، در پی سنجش تأثیر بازیابی تعاملی اطلاعات بر فرآیند مدیریت دانش اعضای هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی استان گیلان است، پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش پیمایشی استفاده کردند. یافته‌ها نشان داد، ابعاد (بازنمون، مقایسه، نمایش، راهبری، و تجسم)، در بازیابی تعاملی نقش دارند، و به‌عنوان عوامل مؤثر بر مدیریت دانش شناخته شده‌اند، علاوه بر آن، عوامل (کسب دانش، خلق دانش، حفظ و ذخیره دانش، توزیع دانش، کاربرد دانش) نیز بر مدیریت دانش تأثیر دارند که در این میان توزیع دانش دارای بیشترین، و حفظ و ذخیره دانش دارای کمترین تأثیر هستند. نتایج نشان داد که بازیابی تعاملی اطلاعات و تمام ابعاد آن رابطه مثبت و معنادار و تأثیر مستقیم بر فرآیند مدیریت دانش اعضای هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی استان گیلان دارند، و بعد مقایسه بیشترین، و بعد تجسم کمترین عامل تأثیرگذار شناخته شدند.

نازی و همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «مدل متقارن تعامل اطلاعاتی: بازتعریفی از جایگاه فناوری در تعامل اطلاعاتی» پرداختند. هدف از پژوهش، بازیابی و بازتعریف فرایند تعامل با اطلاعات با رویکرد جامع‌نگر است. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از

روش مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده کردند. یافته‌ها: شبکه تشکیل‌دهنده تعاملات اطلاعاتی شامل ۵ مضمون فراگیر است که از ۲۳ مضمون سازمان‌دهنده استخراج کردند. در این شبکه، با کمک مضمون تقارن، چهار مضمون دیگر شامل آغاز، جهت‌گیری، شبکه‌سازی و تثبیت تفسیر می‌شوند. تقارن به مفهوم نگاه نسبتاً متوازن به جایگاه و اثرگذاری توأم انسان و غیرانسان در تعامل اطلاعاتی است. تقارن مانع سیطره مطلق یکی از این دو بر تعامل اطلاعاتی می‌شود. در مدل متقارن تعاملات اطلاعاتی سه لایه بافتاری شامل بافت درونی-شناختی، بافت بیرونی-محیطی و بافت فناوری-ابزار، تأثیر تعیین‌کننده دارند. نتایج پژوهش نشان داد که، نگاه جدید به تعامل با اطلاعات آن را از محدوده تفسیر از منظر کاربر انسانی فراتر می‌برد و در کنار عوامل غیرانسانی می‌بیند. در این رویکرد عوامل غیرانسانی را در نقش زیرساخت و بافت فناوری-ابزار، همپای عوامل انسانی، بافت بیرونی و درونی دارای اثرات مشخص می‌داند.

ریگی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «تحلیل پدیدارنگاری برداشت دانشجویان دکترا از اهمیت و ضرورت تجربه جستجو و بازیابی اطلاعات در فرایند پژوهش» پرداختند. هدف از این پژوهش، کشف الگوهای متنوع تجربه دانشجویان دکتری از اهمیت و ضرورت پدیده جستجو و بازیابی اطلاعات در فرایند پژوهش انجام شده است و به شناسایی مفاهیمی که دانشجویان به توصیف پدیده موردنظر می‌پردازند در قالب طبقه‌های توصیفی و همچنین کشف روابط بین طبقه‌ها پرداخته است. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش پدیدارشناسی استفاده کردند. یافته‌ها: پس از تحلیل داده‌های گردآوری‌شده از مصاحبه‌ها، سه طبقه توصیفی از چگونگی درک و تجربه دانشجویان دکتری تخصصی از اهمیت و ضرورت پدیده جستجو و بازیابی اطلاعات پدیدار گردید. نتایج پژوهش نشان داد که، پدیده جستجو و بازیابی اطلاعات در فرایند پژوهش، ضرورت و اهمیت قابل توجهی دارد؛ بنابراین این مورد باید در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه مدنظر قرار گیرد و مسیری که دانشجویان این پدیده را تجربه می‌کند، هموار شود تا محدودیت‌ها و مشکلات به حداقل رسانده شود.

اسد نیا و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر آینده بازیابی اطلاعات متنی به روش تحلیل تأثیر متقابل روندها» پرداختند. هدف از این پژوهش، شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر آینده بازیابی اطلاعات است. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش‌های مرور منابع و تحلیل تأثیرات متقابل و برای تحلیل تأثیرات متقابل و شناسایی عوامل کلیدی از نرم‌افزار میک مک استفاده کردند. پژوهش منجر به شناسایی ۱۳ عامل کلیدی: ۱. تبدیل کتابخانه‌های سنتی به دیجیتال، ۲. توسعه و ارتقاء موتورهای جستجو، ۳. قالب‌های جدید محتوا، ۴. هوشمند شدن روش‌های جمع‌آوری اطلاعات، ۵. همگرایی رسانه‌ها، ۶. افزایش تولید محتوا، ۷. نسل جدید وب، ۸. خودکار شدن فرآیندهای بازیابی اطلاعات، ۹. ظهور منابع ترکیبی، ۱۰. داده‌های عظیم، ۱۱. پردازش ابری، ۱۲. افزایش منابع اینترنتی و ۱۳. استفاده از هوش مصنوعی و پردازش زبان طبیعی در بازیابی اطلاعات مؤثر؛ بر آینده بازیابی اطلاعات شد. نتایج پژوهش نشان داد که سهم زیاد فناوری در آینده نظام‌های بازیابی اطلاعات متنی است. از این رو ضروری می‌نماید در عصر انقلاب صنعتی پنجم متخصصان علم اطلاعات بیش از گذشته به ابزار فناوری مجهز شوند.

ناطق فر و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «مطالعه ماهیت تعامل اطلاعات بر اساس چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین با رویکرد نظامند» پرداختند. هدف از این پژوهش، شناسایی ابعاد بافت‌های بازیابی اطلاعات؛ جست‌وجوی هدفمند؛ وظیفه کاری؛ فرهنگی و اجتماعی - سازمانی با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین (۲۰۰۴) است. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش تحلیل محتوا از نوع مرور نظامند استفاده کردند. نتایج: اطلاعات واقعی حاصل درک انسان از منابع داده‌ها طی فرایند تعامل، ارتباط و اطلاع می‌باشد از طرفی دیگر، رویکرد تعاملی به درک جامع رفتار اطلاعاتی انسان کمک می‌کند. همچنین چهارچوب‌های جدیدتر توسعه‌یافته توجه بیشتری را به گفتگوی تشکیل‌دهنده تعامل کاربر - نظام اطلاعات اختصاص می‌دهند. بازیابی تعاملی اطلاعات چهارچوبی نظری را در

درک ماهیت بازیابی اطلاعات فراهم کرده و با در نظر گرفتن ابعاد بافت‌ها در نظام اطلاعات و بازیابی، ماهیت تعامل اطلاعات تحلیل می‌شود.

نعمتی فلمجانی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «ارائه چارچوبی برای بازیابی تعاملی اطلاعات در کتابخانه‌های دیجیتال مبتنی بر نظریه شناختی - اجتماعی» پرداختند. هدف از این پژوهش، ارائه چارچوب و تعیین عناصر اصلی و فرعی تعامل بازیابی اطلاعات مبتنی بر نظریه شناختی- اجتماعی «بندورا» و توسعه سیاهه واریسی بعد تعامل بازیابی اطلاعات در کتابخانه‌های دیجیتال مبتنی بر این نظریه است. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش کتابخانه‌ای و پیمایشی، یعنی نظرسنجی از خبرگان و پنل «دلفی» استفاده کردند. نتایج پژوهش نشان داد که، گویه اعتبار در هر سه مؤلفه شخص، رفتار، و محیط و گویه‌های جامعیت و پیچیدگی وظیفه کاری عینی در مؤلفه محیط و گویه دشواری وظیفه کاری ذهنی در مؤلفه رفتار از نظر خبرگان پژوهش نیز کم‌اهمیت بود و در نتیجه، حذف شدند. چارچوب به‌دست‌آمده از این پژوهش می‌تواند به‌عنوان مبنای پژوهش‌های آتی در جهت کاربست این مؤلفه‌ها با تأکید بر سه جنبه اساسی رفتار کاربر در طراحی بهینه نظام‌های بازیابی تعاملی اطلاعات قرار گیرد.

زی ۱ (۲۰۰۸) پژوهشی با عنوان «بازیابی تعاملی اطلاعات در محیط‌های دیجیتال» پرداخت. هدف از پژوهش، بررسی جامع مطالعات تجربی سیستم‌های بازیابی تعاملی اطلاعات برای انواع مختلف کاربران، وظایف و وظایف فرعی، و بحث در مورد چگونگی ارزیابی سیستم‌های بازیابی تعاملی اطلاعات است. ظهور اینترنت به میلیون‌ها نفر امکان می‌دهد تا از انواع سیستم‌های بازیابی اطلاعات الکترونیکی مانند: کتابخانه‌های دیجیتال، موتورهای جستجوی وب، پایگاه‌های داده آنلاین و کاتالوگ‌های دسترسی عمومی آنلاین استفاده کنند. نتایج پژوهش نشان داد که، بازیابی تعاملی اطلاعات در محیط‌های دیجیتال چارچوبی نظری را در درک ماهیت بازیابی اطلاعات فراهم می‌کند و پیامدهایی را برای طراحی و تکامل سیستم‌های بازیابی اطلاعات تعاملی ارائه می‌دهد. بازیابی تعاملی اطلاعات

در محیط‌های دیجیتال شامل ادغام چارچوب‌های موجود در سیستم‌های بازیابی اطلاعات کاربر گرا در چندین رشته است. محققان، طراحان، معلمان، دانشمندان و متخصصان زمینه تحقیق جدید در مورد این موضوع و راهنمایی برای ارزیابی سیستم‌های جدید بازیابی اطلاعات برای عموم مردم و همچنین برای گروه‌های خاص کاربر را به دست می‌آورد.

گراس و لاتام^۱ (۲۰۱۱) پژوهشی با عنوان «تجربیات و درک اطلاعات: مطالعه پدیدارشناختی دانشجویان سال اول» پرداختند. هدف از این پژوهش، بررسی تجربیات و درک اطلاعات دانشجویان سال اول است. شرکت‌کنندگان بر اساس آزمون عینی توانایی‌هایشان، دارای مهارت‌های سواد اطلاعاتی ماهر یا کمتر از مهارت بودند. روش: رویکرد پدیدارشناختی برای جمع‌آوری، طبقه‌بندی و تحلیل رونوشت‌های هفتادوهفت مصاحبه استفاده کرده است. نتایج پژوهش نشان داد که چگونه مفاهیم اطلاعات پنهان می‌شود و نیاز افراد را برای دستیابی به مهارت‌های سواد اطلاعاتی، اولویت اینترنت و مردم به‌عنوان منابع اطلاعاتی، علاقه محدود به کیفیت اطلاعات، و تفاوت در تجربه و درک اطلاعات در زمانی که زمینه‌های تحمیلی و خودساخته مقایسه می‌شوند.

اسمیت و هیورث^۲ (۲۰۱۲) پژوهشی با عنوان «جوانان: بررسی پدیدارشناختی در مورد روش‌هایی که آن‌ها اطلاعات را تجربه می‌کنند» پرداختند. هدف از این پژوهش، بررسی روش‌هایی که جوانان اطلاعات را تجربه می‌کنند، پرداخته است. پژوهشگران برای انجام پژوهششان از روش رویکرد پژوهشی پدیدارشناختی برای استخراج و توصیف روش‌های کیفی متفاوتی که در آن جوانان اطلاعات را تجربه می‌کنند، استفاده کردند. نمونه هدفمند ۴۱ نفر از جوانان یازده تا هجده‌ساله در مطالعه شرکت کردند. داده‌ها که از طریق نقاشی و مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته جمع‌آوری شدند. یافته‌ها: در این پژوهش شش راه برای تجربه اطلاعات شناسایی شد: آگاهی از منابع اطلاعات. دریافت اطلاعات؛ فرآیند یافتن اطلاعات؛ ذخیره اطلاعات پردازش نشده؛ پردازش اطلاعات؛ و استفاده از اطلاعات یافته‌ها این واقعیت را برجسته می‌کند که جوانان به میزانی به اطلاعات فکر

-
1. Gross & Latham
 2. Smith & Hepworth

می‌کنند که همیشه تأیید نشده است. علاوه بر این، یافته‌ها تعدادی از مفروضات رایج را به چالش می‌کشد، که در گذشته مورد انتقاد قرار می‌گرفتند. نتایج پژوهش نشان داد که، تصویر جامع‌تری از نحوه تجربه جوانان از اطلاعات موجود در حال حاضر آشکار شده است.

ساوولینن (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان «مدل‌های پیشگام برای تعامل اطلاعاتی در زمینه بازیابی و جستجوی اطلاعات [جستجو هدفمند اطلاعات]» پرداخت. هدف از این پژوهش، روشن کردن موضوعات مفهومی پژوهش، رفتار اطلاعاتی با مرور رویکردهای تعامل اطلاعاتی در زمینه بازیابی و جستجو اطلاعات انجام داد. ویژگی اصلی مدل‌ها برای تعامل اطلاعاتی، تنظیم سه‌جانبه است که منابع اطلاعاتی را که از طریق سیستم‌های اطلاعاتی، واسطه / رابط و کاربر در دسترس هستند، شناسایی می‌کند. نتایج نشان داد که، گفتگوی، سازنده اساس تعامل اطلاعاتی است. مدل‌های اولیه پیشنهادی توسط بلکین و اینگورسن بر گفتگوهای متقابل کاربر / واسطه متمرکز بودند، درحالی‌که چارچوب‌های جدیدتر توسعه یافته توسط اینگورسن و یارولین توجه بیشتری را به گفتگوی تشکیل دهنده تعامل کاربر-سیستم اطلاعات اختصاص می‌دهند.

لی و تانگ (۲۰۱۸) پژوهشی با عنوان «نقش زبان در تعامل اطلاعات انسانی: دیدگاه نشانه‌شناختی اجتماعی» پرداختند. هدف: تحلیل نقش زبان در تعامل اطلاعاتی انسان است. تعامل اطلاعاتی انسان فرآیندی پویا و پیچیده است و تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله عوامل اجتماعی و شناختی قرار دارد. این مطالعه رویکرد جدیدی را برای مطالعه تعامل اطلاعات انسانی از منظر نشانه‌شناختی اجتماعی ارائه می‌کند و تعامل اطلاعات انسانی را یک فرآیند نشانه‌شناختی اجتماعی می‌بیند. زبان به‌عنوان مهم‌ترین حامل اطلاعات، به‌عنوان یک نظام نشانه‌شناختی اجتماعی تلقی می‌شود و نقشی کلیدی در تعامل اطلاعاتی انسان ایفا می‌کند. نه تنها اطلاعات را حمل و ذخیره می‌کند، بلکه اطلاعات را نیز تفسیر می‌کند. نتایج پژوهش داد که، زبان بر قضاوت و تفکر انسان تأثیر می‌گذارد که فعالیت‌های اطلاعاتی

1. Savolainen
2. Li & Tang

انسان را هدایت می‌کند. همچنین زبان تا حدی بر ایجاد معنا در رابط اطلاعاتی تأثیر می‌گذارد که از طریق آن انسان با محتوای اطلاعات تعامل می‌کند و اطلاعات را پردازش می‌کند.

سنجری و زره ساز^۱ (۲۰۲۰) پژوهش تحت عنوان «جستجوی اطلاعات مشارکتی در کتابخانه‌های دیجیتال، سبک‌های یادگیری، تجربه کاربران و پیچیدگی وظایف» پرداختند. هدف از این پژوهش، بررسی رابطه بین جستجوی اطلاعات مشارکتی و ترجیحات سبک یادگیری کاربران و تجربه آن‌ها از سیستم‌های اطلاعاتی است. این مطالعه نقش چهار عامل مختلف از جمله سبک یادگیری، پیچیدگی کار، و تجربه کاربر را در جستجوی اطلاعات مشترک در محیط‌های دیجیتال بررسی می‌کند. ۶۰ شرکت‌کننده (۳۰ جفت) از بین دانشجویان داوطلب فارغ‌التحصیل دانشگاه خوارزمی (ایران) به‌طور تصادفی انتخاب شدند. نتایج پژوهش نشان داد که، با افزایش دشواری کار، فعالیت‌های اطلاعاتی مشارکتی افزایش یافته و تعاملات بیشتری با شرکت‌کنندگان و کتابدار رخ می‌دهد. تعداد درخواست‌های کمک جویی اجرایی بیشتر از تعداد درخواست‌های کمک جویی ابزاری بود. این تحقیق تأیید می‌کند که سبک یادگیری با نحوه تعامل کاربران با کتابخانه دیجیتال و کمک جویی مرتبط است.

گوریچانازو ونکاتگیری^۲ (۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان «دایره‌های در حال گسترش رفتار اطلاعاتی و تعامل انسان - کامپیوتر» پرداختند. هدف از این پژوهش، بررسی گسترش تاریخی و همگرایی حوزه‌های رفتار اطلاعاتی و تعامل انسان - رایانه است. رفتار اطلاعاتی از تحقیقات در زمینه ارائه خدمات کتابخانه‌ای در اوایل دهه ۱۹۰۰ رشد کرد، و تعامل انسان - رایانه از علم کامپیوتر و مهندسی عوامل انسانی در دهه ۱۹۶۰ رشد کرد. درحالی‌که این دو حوزه خاستگاه‌ها، اهداف و گفتمان‌های متفاوتی داشته‌اند، در دهه‌های اخیر شروع به همگرایی کرده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که، دایره‌های رفتار اطلاعاتی و تعامل انسان - رایانه از نظر هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و ارزش‌شناسی در حال گسترش

1. Sangari & Zerehsaz

2. Gorichanaz & Venkatagiri

هستند - و علاوه بر این، آن‌ها شروع به همپوشانی اساسی کرده‌اند. درحالی‌که این دو حوزه همچنان از نظر گفتمان‌های علمی تا حد زیادی از هم جدا هستند.

مروری بر استنتاج از پیشینه‌های پژوهش

آنچه از مرور نوشتار استنباط می‌شود این است که: مطالعات گسترده‌ای در حوزه بازیابی اطلاعات در رابطه با رفتارهای اطلاع‌جویی و اطلاع‌یابی کاربران انجام گرفته که تعامل کاربر را با رایانه و محیط نظام‌های بازیابی اطلاعات مورد توجه قرار داده‌اند. این در حالی است که بررسی رفتار اطلاعاتی بدون در نظر گرفتن بافت‌های بازیابی اطلاعات، کافی نیست؛ و با شناسایی متغیرهای فرایند تعامل اطلاعات مبتنی بر شناخت بافتی با استفاده از معیارهای و ویژگی‌های چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین که تعامل اطلاعات در آن رخ می‌دهد، می‌تواند در یکپارچه‌سازی جستجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت بین جامعه پژوهش نتایج بهتری حاصل می‌شود. همچنین برخلاف خارج، در داخل، پژوهشی در این راستای صورت نگرفته است. درحالی‌که ضروری است تا با انجام پژوهش‌هایی در زمینه رفتار تعاملی جستجو اطلاعات، نظام‌های بازیابی اطلاعات مبتنی بر زبان فارسی زمینه ارتقاء نظام‌های کنونی به سوی نظام‌های تعاملی را فراهم آورد؛ بنابراین انجام پژوهش در زمینه شناسایی متغیرهای فرایند تعامل اطلاعات و بازیابی با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی به صورت کیفی می‌تواند بخشی از خلأهای پژوهشی این حوزه را پر کند.

روش‌شناسی

پژوهش کیفی می‌تواند مطالعه در مورد تجارب افراد، رفتارها، هیجانات و احساسات و غیره را شامل شود. پدیدارشناسی، نوعی استراتژی پژوهش است که اساس کار خود را بر اساس تجربه‌های متفاوت افراد از یک پدیده قرار می‌دهد و سعی در ارائه توصیفی عمیق از یک پدیده معین نزد گروهی خاص از افراد دارد (ریگی و همکاران، ۱۴۰۰). پدیدارشناسی، امروزه در کتابداری و اطلاع‌رسانی، نفوذ گسترده خود را در برخی

زمینه‌های پژوهشی به‌ویژه پژوهش‌های رفتار اطلاعاتی، و نظام‌های اطلاعاتی به‌خوبی آشکار کرده است. روند رو به رشد استفاده از روش‌های پژوهش کیفی در این رشته، حاصل ادراک این واقعیت است که شمارش ساده برخی اعمال مانند امانت کتاب یا مجله و غیره، برای شناخت اهداف و انگیزه‌های جویندگان اطلاعات کافی نیست. برای ادراک جهان استفاده‌کنندگان اطلاعات و کنش‌های آن‌ها در محیط‌هایی که اطلاعات به شیوه‌های مختلف در دسترس آن‌ها قرار گرفته است، پژوهشگران نیازمند ابزارهایی مفهومی هستند که چنین ادراکی را امکان‌پذیر می‌سازد و پدیدارشناسی، همان ابزار مفهومی موردنیاز است (ویلسون، ۲۰۰۲ نقل در حریری، ۱۳۸۵). از آنجایی که پژوهش‌های کیفی در مطالعات مربوط به نظام‌های اطلاعاتی کاربرد دارد. همچنین در خصوص موضوع موردپژوهش در ایران تحقیقی صورت نگرفته است و نیاز به شفاف‌سازی دارد و نیز تجربیات متخصصانی که از نظام‌های اطلاعاتی استفاده می‌کنند بهترین منبع اطلاعات برای بررسی مسئله پژوهش است؛ بنابراین به‌منظور درک تجربیات متخصصان برای شناسایی متغیرهای ابعاد بافت بازیابی اطلاعات، بهترین روش برای حصول به این هدف، استفاده از روش پدیدارشناسی می‌باشد.

در مطالعات کیفی اصولاً از روش‌های نمونه‌گیری هدفمند استفاده می‌شود. هدف از نمونه‌گیری هدفمند، انتخاب واحدهای خاص و دسترسی به واحدهایی است که اطلاعات بیشتری مرتبط با عنوان پژوهش در اختیار ما قرار دهند. ملاک اصلی انتخاب مشارکت‌کنندگان در پژوهش کیفی، تجربه کردن پدیده موردپژوهش است (حریری، ۱۳۸۵). نمونه‌ها با مشارکت‌کنندگان در پژوهش‌های پدیدارشناسی نیز به‌طورکلی با «نمونه‌گیری هدفمند» انتخاب می‌شوند (پادیللا- دیاز، ۲۰۱۵). این روش اساساً زمانی کاربرد دارد که تعداد افراد دارای ویژگی یا شرایط لازم در زمینه مورد مطالعه، محدود باشند. در تحلیل‌های کیفی که جامعه محدود است و نمونه باید خاص باشد روش نمونه‌گیری هدفمند بسیار مفید است. پژوهشگر از طریق نمونه‌گیری هدفمند می‌تواند

اطلاعات فراوانی درباره موضوع‌های اساسی مربوط به مسئله و هدف پژوهش به دست آورد. انواع مختلفی از روش‌های نمونه‌گیری هدفمند وجود دارد که در این پژوهش با توجه به اهداف پژوهش از روش نمونه‌گیری «زنجیره‌ای یا گلوله برفی» و «نمونه‌گیری مبتنی بر هدف» و در دسترس استفاده شد. همچنین در پژوهش‌های کیفی گردآوری داده‌ها به شیوه‌های مختلفی انجام می‌گیرد. مناسب‌ترین استراتژی جمع‌آوری داده‌ها در تحقیق پدیدارشناسی، مصاحبه نیمه ساختار یافته (عمیق) است.

پژوهش حاضر از نوع بنیادی و توسعه‌ای و به روش پدیدارشناسی انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش، اعضای متخصصین در حوزه بازیابی اطلاعات و دانش تشکیل می‌دهد. تعداد مشارکت‌کنندگان در تحقیق ۷ نفر بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده و تا رسیدن به مرحله اشباع ادامه پیدا کرد. برای جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختاریافته عمیق استفاده شد. روایی با استفاده از تجربه متخصصان و پایایی بر اساس معیارهای لینکلن و گوبا^۱ (۱۹۸۵) بر مبنای قابلیت اعتبار، قابلیت اعتماد، تأیید پذیری است. از مشارکت‌کنندگان خواسته شد تا زمان و مکان مصاحبه را به دلخواه خود تعیین کنند. زمان مصاحبه‌ها بین ۱:۳۰ تا ۲ ساعت بود. با اجازه مشارکت‌کنندگان و با اطمینان از محرمانه بودن، مصاحبه‌ها با بهره‌گیری از ابزارهای دیجیتال ضبط صدا، ضبط شد. در طول پژوهش نیز از کد مشخص به‌جای اسامی مشارکت‌کنندگان استفاده گردید تا اصل رازداری در پژوهش رعایت شود. در این پژوهش روش تجزیه و تحلیل اطلاعات بر اساس روش هفت مرحله‌ای کلایزی^۲ که عبارت‌اند از: مرحله اول: هر رونوشت باید خوانده و دوباره خوانده شود تا یک درک کلی در مورد تجارب و اظهارنظر مشارکت‌کنندگان حاصل گردد (پاسخ مصاحبه‌شوندگان). مرحله دوم: برای هر رونوشت، جملات و اظهارات مهمی که به پدیده‌ی مورد بررسی مربوط می‌شوند باید استخراج گردد (کد اولیه). مرحله سوم: معانی باید درک و به صورت اظهارات مهم تدوین گردد (مفاهیم). مرحله چهارم: معانی تدوین شده باید به فهرست‌ها، خوشه‌هایی از موضوعات، و موضوعات

1. Lincoln & Guba

2. Colaizzi

تقسیم شوند (مقوله). مرحله پنجم: یافته‌های پژوهش باید در یک توصیف جامع از پدیده‌ی مورد پژوهش ادغام گردد (مضمون). مرحله ششم: ساختار اساسی پدیده توصیف گردد (به صورت استنتاج). مرحله هفتم: در نهایت، اعتبار سنجی یافته‌ها باید از شرکت کنندگان در پژوهش مورد سؤال قرار گیرد و نتایج توصیفی پژوهشگر با تجربیات آن‌ها مقایسه شد (نتایج مرور سیستماتیک در گام اول پژوهش بر مبنای دو بُعد کلیدی اعتبار، یعنی قابلیت اعتماد و تخصص، بر اساس پدیدارشناسی در گام دوم).

یافته‌ها

پاسخ به سؤال پژوهش: متغیرهای فرایند تعامل ابعاد جامعیت، مانعیت، اثربخشی، کیفیت اطلاعات / فرایند در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دیدگاه متخصصان کدام است؟

تجزیه و تحلیل اطلاعات پژوهش در ابعاد بافت بازیابی اطلاعات چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین (۲۰۰۵) به روش پدیدارشناسی در هفت مرحله کلایزی (۱۹۷۸) بر اساس مصاحبه با ۷ نفر از متخصصان حوزه بازیابی اطلاعات به شرح ذیل آمده است:

بعد جامعیت در بافت بازیابی اطلاعات

ابتدا نتایج توصیفی به روش مرور سیستماتیک بر اساس پژوهش‌های پیشین آمده است:

جدول ۱. نتایج توصیفی بعد جامعیت در بافت بازیابی اطلاعات به روش سیستماتیک (ناطقی فر و همکاران، ۱۴۰۰)

مرحله ششم		مرحله دوم تا پنجم	مرحله اول
ویژگی‌ها	کدهای باز	منبع یابی، جستجو در پیشینه، استخراج فهرست، تحلیل توصیفی پژوهش‌های انجام شده بر اساس مشخصات ظاهری منابع و مهم‌ترین یافته‌های آن	معیار ارزیابی (کلمات کلیدی)
(انتخاب واژه‌ها، انتظارات، ادراک، درک فرهنگی و اعتقادی، استدلال)؛ (ماهیت مطالب، تجارب آموخته‌شده، استنباط معناداری و سازگاری)؛ (قوانین، فناوری، قوانین عملیاتی، قوانین ساختاری، آگاهی از کارکرد فنی)	دانش ذهنی، دانش معنایی، دانش فنی	(اسدی گرجی و همکاران، ۱۳۹۰؛ شمس ازه‌ای و امید فر، ۱۳۸۷؛ هان، ۲۰۱۹؛ گودینی و قیطاسی، ۱۳۹۹؛ باسوک، ۱۹۹۷؛ رپول، ۱۹۹۷).	جامعیت

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۱، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار جامعیت در تبدیل نیاز اطلاعاتی به درخواست قابل جستجو به شرح ذیل آمده است:

جدول ۲. نتایج تحلیلی بعد جامعیت در بافت بازبایی اطلاعات: تبدیل نیاز اطلاعاتی به درخواست

قابل جستجو

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	شناخت نسبت به مسئله	انجام جست‌وجو	شناسایی نیازهای اطلاعاتی و آگاهانه و ناآگاهانه	شناخت نیاز آگاهانه و ناآگاهانه در انجام جست‌وجو بر اساس شناخت و عدم شناخت	شناخت نسبت به مسئله در انجام جست‌وجو
	شناسایی سطح دانش	کسب اطلاعات برای هدف پژوهشی	جست‌وجوی اثرگذار	جست‌وجوی اثرگذار در کسب اطلاعات بر اساس سطح دانش	شناخت نسبت به مسئله؛ سطح دانش؛ دانش پیشین؛ مدل‌های ذهنی؛
	دانش پیشین؛ مدل‌های ذهنی؛ عوامل		برای شناسایی نیاز اطلاعاتی؛ و برای انتقال معنا و مفهوم	شناسایی نیاز اطلاعاتی با استفاده از دانش پیشین؛ مدل‌های ذهنی؛ عوامل زمانی و زبانی	شناسایی عوامل زمانی و زبانی برای انتقال معنا و مفهوم؛ عوامل جامعه‌شناختی و روان‌شناختی، تأثیرات کنشی
	گزارش‌گیری	انجام جست‌وجو	خلاً یا مسئله درونی	شناسایی خلاً یا مسئله درونی	شناسایی خلاً یا مسئله درونی با استفاده از گزارش‌گیری
	تحت تأثیر عوامل رفتاری، جامعه‌شناختی و روان‌شناختی، تأثیرات کنشی		روبه‌رو شدن با یک گسست شناختی یا عدم ثبات	شناسایی گسست شناختی یا عدم ثبات بر اساس عوامل رفتاری، تأثیرات کنشی	شناسایی گسست شناختی یا عدم ثبات بر اساس عوامل رفتاری، روان‌شناختی، تأثیرات کنشی

جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار جامعیت به‌منظور تبدیل نیاز اطلاعاتی به درخواست قابل جستجو به شرح ذیل آمده است: بر اساس شناخت نسبت به مسئله؛ سطح دانش؛ دانش پیشین؛ مدل‌های ذهنی؛ شناسایی عوامل زمانی و زبانی برای انتقال معنا و مفهوم؛ عوامل جامعه‌شناختی و روان‌شناختی، تأثیرات کنشی.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۱، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به‌منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار جامعیت بر اساس قابلیت‌های موجود نظام اطلاعاتی به شرح ذیل آمده است:

جدول ۳. نتایج تحلیلی بعد جامعیت در بافت بازیابی اطلاعات: قابلیت‌های موجود نظام اطلاعاتی

مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	تشخیص سطح و ماهیت اطلاعات در یکپارچه‌سازی نظام اطلاعات و بازیابی	انجام جستجو	کسب نتیجه	کسب نتیجه بر اساس سطح اطلاعات	قابلیت‌های موجود نظام اطلاعاتی بر اساس سطح اطلاعات موردنیاز	تشخیص سطح و ماهیت اطلاعات
	جنبه‌های شناختی کاربر		بازیابی اطلاعات مرتبط	بازیابی اطلاعات با بر اساس شناخت کاربر	قابلیت‌های موجود نظام اطلاعاتی بر اساس جنبه‌های شناختی کاربر	
	چگونگی ترکیب کردن و بازیابی		برای ارائه اطلاعات	ارائه اطلاعات با بر اساس چگونگی ترکیب کردن و بازیابی	قابلیت‌های موجود نظام اطلاعاتی بر اساس چگونگی ترکیب کردن و بازیابی	

جدول شماره ۳ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار جامعیت بر اساس قابلیت‌های موجود نظام اطلاعاتی به شرح ذیل آمده است: تشخیص سطح و ماهیت

اطلاعات.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۱، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار جامعیت بر اساس ترکیب درخواست‌های وارد شده به عنوان عبارت‌های جستجوی خاص به شرح ذیل آمده است:

جدول ۴. نتایج تحلیلی بعد جامعیت در بافت بازیابی اطلاعات: ترکیب درخواست‌های وارد شده

به عنوان عبارت‌های جستجوی خاص

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	رعایت نظام هوشمندی	ذخیره و بازیابی نتایج	ذخیره و بازیابی نتایج بر مبنای رعایت نظام هوشمندی	ذخیره و بازیابی نتایج در انجام جستجوی معنایی بر مبنای سیستم سمانتیک	
	پیش فرض‌های ذهنی با در نظر گرفتن مهارت فرموله کردن عبارت جست و جو	کسب اطلاعات	کسب اطلاعات بر اساس پیش فرض‌ها با در نظر گرفتن مهارت فرموله کردن عبارت جست و جو	کسب اطلاعات با استفاده از در انجام جستجو بر اساس پیش فرض‌ها با در نظر گرفتن مهارت فرموله کردن عبارت جست و جو	پیش فرض‌های ذهنی با در نظر گرفتن مهارت فرموله کردن عبارت جست و جو؛ پوشش موضوعی اطلاعات و مدارک؛
	آگاهی از تجربه استفاده از انواع محدود کننده‌ها	انجام جستجو	وارد کردن ن و واژگان جستجو	وارد کردن واژگان جستجو بر اساس میزان آگاهی و دانشی که نسبت به موضوع مورد جستجو	وارد کردن واژگان جستجو در انجام جستجو
ویژگی‌های شخصیتی و			وارد کردن واژگان جستجو بر اساس	وارد کردن واژگان جستجو در انجام جستجو	

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
هوشی			ویژگی‌های شخصیتی و هوشی	بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و هوشی	
مسائل روان‌شناختی			وارد کردن واژگان جستجو بر اساس مسائل روان‌شناختی	وارد کردن واژگان جستجو در انجام جستجو بر اساس مسائل روان‌شناختی	
ویژگی‌های شخصیتی و هوشی			وارد کردن واژگان جستجو بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و هوشی	وارد کردن واژگان جستجو در انجام جستجو بر اساس مسائل روان‌شناختی	
پوشش موضوعی اطلاعات و مدارک، نوع استانداردهای فراداده‌ای، شیوه سازمان‌دهی اطلاعات			وارد کردن واژگان جستجو بر اساس پوشش موضوعی اطلاعات و مدارک، نوع استانداردهای فراداده‌ای، شیوه سازمان‌دهی اطلاعات	وارد کردن واژگان جستجو در انجام جستجو بر اساس وارد کردن واژگان جستجو بر اساس پوشش موضوعی اطلاعات و مدارک، نوع استانداردهای فراداده‌ای، شیوه سازمان‌دهی اطلاعات	

جدول شماره ۴ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار جامعیت به‌منظور ترکیب درخواست‌های وارد شده به‌عنوان عبارت‌های جستجوی خاص به شرح ذیل آمده است: پیش‌فرض‌های ذهنی با در نظر گرفتن مهارت فرموله کردن عبارت جست‌وجو؛ پوشش موضوعی اطلاعات و مدارک؛ نوع استانداردهای فراداده‌ای؛ شیوه سازمان‌دهی اطلاعات.

بعد مانعیت در بافت بازیابی اطلاعات

ابتدا نتایج توصیفی به روش مرور سیستماتیک بر اساس پژوهش‌های پیشین آمده است:

جدول ۵. نتایج توصیفی بعد مانعیت در بافت بازیابی اطلاعات به روش سیستماتیک (ناطق فر و

همکاران، ۱۴۰۰)

مرحله ششم		مرحله دوم تا پنجم	مرحله اول
ویژگی‌ها	کدهای باز	منبع یابی، جستجو در پیشینه، استخراج فهرست، تحلیل توصیفی پژوهش‌های انجام شده	معیار ارزیابی (کلمات کلیدی)
آشنایی کامل با بانک اطلاعاتی (شیوه‌های جستجو، پوشش موضوعی)، استفاده از عملگرهای AND برای اخص کردن مدارک بازیابی شده، استفاده از زبان کنترل شده و اصطلاح‌نامه، استفاده از عملگر NOT برای حذف رکوردهای ناخواسته، محتوای اطلاعاتی مدرک، تجارب و سابقه ذهنی استفاده‌کننده، باورها و علایق استفاده‌کننده، سایر اطلاعات و منابع موجود در محیط؛ (انتقال اطلاعات، بهبود خدمات)	استنباط نظام و کاربر از مفهوم ربط، فناوری‌های موجود در نظام اطلاعاتی	(حریری، ۱۳۷۷؛ حسن‌زاده و رضازاده، ۱۳۸۷؛ کشاورزبان و اصنافی، ۱۳۹۵).	مانعیت

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۵، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار مانعیت در ارتباط مدرک با نیاز اطلاعاتی با دو نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات) و ذهنی (استفاده از نظام) به شرح ذیل آمده است:

جدول ۶. نتایج تحلیلی بعد مانعیت در بافت بازیابی اطلاعات ارتباط مدرک با نیاز اطلاعاتی با دو نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات) و ذهنی (استفاده از نظام)

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	ربط		بازیابی مدرک بر مبنای ربط	بازیابی مدرک در انجام جستجو تحت تأثیر ربط	
	ساختار سیستم		بازیابی مدرک بر اساس ساختار سیستم	بازیابی مدرک در انجام جستجو تحت تأثیر ساختار سیستم	
	توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط)	انجام جستجو	بازیابی مدرک بر اساس توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط)	بازیابی مدرک در انجام جستجو تحت تأثیر توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط)	توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط) و نگرش ذهنی (استفاده از نظام با تأکید بر ویژگی‌های کاربر، وظایف و محیط)
	نگرش ذهنی (استفاده از نظام با تأکید بر ویژگی‌های کاربر، وظایف و محیط)		بازیابی مدرک بر اساس توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط) و نگرش ذهنی (استفاده از نظام با تأکید بر ویژگی‌های کاربر، وظایف و محیط)	بازیابی مدرک در انجام جستجو تحت تأثیر توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط) و نگرش ذهنی (استفاده از نظام با تأکید بر ویژگی‌های کاربر، وظایف و محیط)	از نظام با تأکید بر ویژگی‌های کاربر، وظایف و محیط؛ توجه به امکانات نظام در شیوه سازمان‌دهی اطلاعات و دانش

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه شوندگان
			کاربر، وظایف و محیط)		
سطح تشخیص فرد			بازیابی مدرک بر اساس سطح تشخیص فرد	بازیابی مدرک در انجام جستجو اهمیت تحت تأثیر سطح تشخیص فرد	
سیستم سمانتیک یا هوشمند (رعایت نظام هوشمندی)			بازیابی مدرک بر اساس سیستم سمانتیک یا هوشمند	بازیابی مدرک در انجام جستجو تحت تأثیر سیستم سمانتیک یا هوشمند	
میزان تشخیص علم روز			بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا بر اساس میزان تشخیص علم روز	بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا در انجام جستجو تحت تأثیر بر اساس میزان تشخیص علم روز	
نیاز خاص فرد			بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا بر اساس نیاز خاص فرد	بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا در انجام جستجو تحت تأثیر نیاز خاص کاربر	
میزان کیفیت نظام اطلاعاتی			بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا بر اساس میزان کیفیت نظام اطلاعاتی	بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا در انجام جستجو تحت تأثیر میزان کیفیت نظام اطلاعاتی	
سطح دانش فرد			بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا بر اساس سطح دانش فرد	بازیابی مدرک و میزان تطابق با محتوا در انجام جستجو تحت تأثیر سطح دانش فرد	

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
موقعیت دانش			بازیابی مدارک مرتبط بر اساس موقعیت دانش	بازیابی مدارک مرتبط در انجام جستجو تحت تأثیر موقعیت دانش	
جنبه‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناسی			بازیابی مدارک مرتبط بر اساس جنبه‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناسی	بازیابی مدارک مرتبط در انجام جستجو تحت تأثیر جنبه‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناسی	
رابط فردی یا کاربر مداری یا رابط ذهنی			بازیابی مدارک مرتبط بر اساس رابط فردی یا کاربر مداری یا رابط ذهنی	بازیابی مدارک مرتبط در انجام جستجو تحت تأثیر رابط فردی یا کاربر مداری یا رابط ذهنی	
ژنتیک و ویژگی‌های فردی			بازیابی مدارک مرتبط بر اساس ژنتیک و ویژگی‌های فردی	بازیابی مدارک مرتبط در انجام جستجو تحت تأثیر ژنتیک و ویژگی‌های فردی	
رابط انسانی			بازیابی مدرک مرتبط در رابط انسانی	بازیابی مدرک مرتبط در انجام جستجو تحت تأثیر رابط انسانی	
ملاحظه نگرش تعاملی			بازیابی مدرک مرتبط بر اساس بر اساس نگرش تعاملی	بازیابی مدرک مرتبط در انجام جستجو تحت تأثیر نگرش تعاملی	
نگرش ارتباط بین کاربر و سیستم			بازیابی مدرک مرتبط بر اساس نگرش ارتباط بین کاربر و سیستم	بازیابی مدرک مرتبط در انجام جستجو تحت تأثیر نگرش ارتباط بین کاربر و سیستم	
ملاحظه نگرش			بازیابی مدرک مرتبط	بازیابی مدرک مرتبط	

مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه شوندگان	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله پنجم مضمون	مرحله چهارم مقوله	مرحله سوم مفاهیم	مرحله دوم کد اولیه	
	در انجام جستجو تحت تأثیر نگرش استاتیکی	بر اساس نگرش استاتیکی			استاتیکی	
	بازیابی مدرک مرتبط در انجام جستجو با توجه به امکانات نظام در شیوه سازماندهی اطلاعات و دانش	بازیابی مدرک مرتبط با توجه به امکانات نظام در شیوه سازماندهی اطلاعات و دانش			توجه به امکانات نظام در شیوه سازماندهی اطلاعات و دانش	

جدول شماره ۶ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار مانعیت در ارتباط مدرک با نیاز اطلاعاتی با دو نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات) و ذهنی (استفاده از نظام) به شرح ذیل آمده است: توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط) و نگرش ذهنی (استفاده از نظام با تأکید بر ویژگی‌های کاربر، وظایف و محیط)؛ توجه به امکانات نظام در شیوه سازماندهی اطلاعات و دانش.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۵، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار مانعیت بر اساس فناوری‌های (امکانات) موجود در نظام به شرح ذیل آمده است:

جدول ۷. نتایج تحلیل بعد مانعیت در بافت بازیابی اطلاعات بر اساس فناوری‌های (امکانات)

موجود در نظام

مرحله دوم: کد اولیه	مرحله سوم: مفاهیم	مرحله چهارم: مقوله	مرحله پنجم: مضمون	مرحله ششم: استنتاج از مضامین	مرحله هفتم: مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	تسریع در زمان بازیابی	فناوری‌های موجود در نظام بازیابی اطلاعات	بازیابی اطلاعات بر اساس زمان جستجو	بازیابی اطلاعات با استفاده از فناوری‌های موجود در نظام موجب دقت و کارایی در تسریع زمان بازیابی	دسترسی یکپارچه به اطلاعات و دانش؛ از بین بردن خطای انسانی در جستجو
	دریافت اطلاعات باکیفیت		بازیابی اطلاعات بر اساس دریافت اطلاعات باکیفیت	بازیابی اطلاعات با استفاده از فناوری‌های موجود در نظام موجب دقت و کارایی در دریافت اطلاعات باکیفیت	
	افزایش سطح دقت جستجو		انجام جستجو و بازیابی مدرک مرتبط با استفاده از فناوری‌های موجود در نظام موجب دقت و کارایی در افزایش سطح دقت جستجو	انجام جستجو و بازیابی مدرک مرتبط با استفاده از فناوری‌های موجود در نظام موجب دقت و کارایی در افزایش سطح دقت جستجو	
	دارا بودن راهنما و ابزارهای سازمان‌دهی دانش		انجام جستجو و بازیابی مدرک مرتبط با اساس از راهنما و ابزارهای سازمان‌دهی دانش	انجام جستجو و بازیابی مدرک مرتبط با اساس از راهنما و ابزارهای سازمان‌دهی دانش	

مرحله دوم: کد اولیه	مرحله سوم: مفاهیم	مرحله چهارم: مقوله	مرحله پنجم: مضمون	مرحله ششم: استنتاج از مضامین	مرحله هفتم: مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
دسترسی یکپارچه به اطلاعات و دانش	-	-	-	-	-
از بین بردن خطای انسانی در جستجو			بازیابی اطلاعات بر مبنای بین بردن خطای انسانی در جستجو	انجام جستجو و بازیابی مدرک مرتبط با استفاده از فناوری‌های موجود در نظام موجب افزایش دقت و کارایی نظام در از بین بردن خطای انسانی در جستجو	
امکان نمایشی	انجام جستجو		بازیابی اطلاعات بر مبنای نمایشی	م انجام جستجو و بازیابی مدرک مرتبط با استفاده از فناوری‌های موجود در نظام موجب افزایش دقت و کارایی در نمایشی نظام	
امکان استفاده از متا دیتاهای داخل سیستم			بازیابی اطلاعات بر مبنای متا دیتاهای توی سیستم	انجام جستجو و بازیابی مدرک مرتبط با استفاده از فناوری‌های موجود در نظام موجب افزایش دقت و کارایی نظام در امکان استفاده از متا دیتاهای توی سیستم	

مرحله دوم: کد اولیه	مرحله سوم: مفاهیم	مرحله چهارم: مقوله	مرحله پنجم: مضمون	مرحله ششم: استنتاج از مضامین	مرحله هفتم: مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
ارتقا کیفیت نظام	انجام جستجو برای رسیدن به منابع مرتبط	فناوری‌های	فناوری‌های موجود در نظام موجب بهبود پاسخگویی نظام	فناوری‌های موجود در نظام موجب افزایش دقت و کارایی بهبود پاسخگویی نظام	
پاسخگویی نیازهای اطلاعاتی خیلی پیچیده‌تری	انجام جستجو و بازیابی اطلاعات	موجود در نظام	فناوری‌های موجود در نظام موجب پاسخگویی نیازهای اطلاعاتی خیلی پیچیده‌تری	فناوری‌های موجود در انجام جستجو و بازیابی موجب افزایش دقت و کارایی نظام در پاسخگویی نیازهای اطلاعاتی خیلی پیچیده‌تری	

جدول شماره ۷ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار مانعیت بر مبنای فناوری‌های (امکانات) موجود در نظام به شرح ذیل آمده است: دسترسی یکپارچه به اطلاعات و دانش؛ از بین بردن خطای انسانی در جستجو

بعد اثربخشی در بافت بازیابی اطلاعات

ابتدا نتایج توصیفی به روش مرور سیستماتیک بر اساس پژوهش‌های پیشین آمده است:

جدول ۸. نتایج توصیفی بعد اثربخشی در بافت بازیابی اطلاعات به روش سیستماتیک (ناطق فر و همکاران، ۱۴۰۰).

مرحله ششم		مرحله دوم تا پنجم منبع یابی، جستجو در پیشینه، استخراج فهرست، تحلیل توصیفی پژوهش‌های انجام شده	مرحله اول معیار ارزیابی (کلمات کلیدی)
ویژگی‌ها	کدهای باز		
(رفع نیاز اطلاعاتی، دستیابی به اطلاعات مورد نیاز، ارتقاء سطح اطلاع و آگاهی، اطلاعات درست، اطلاعات مرتبط، اطلاعات دقیق و کامل، برآورده شدن نیازهای پژوهشی)؛ (تسهیل به منابع مرتبط، دستیابی به منابع مرتبط)؛ (دسترسی به مندرجات سایت، قابلیت تفسیر، جذابیت بصری وب، سادگی و فهم‌پذیری نحوه بهره‌گیری، کسب مهارت استفاده از نظام)؛ (دستیابی به اطلاعات، رسیدن به بهترین نتایج، کیفیت عملکرد نظام، امنیت و حفاظت اطلاعات، امکانات متنوع نظام، دسترسی ساده و آسان به نحوه استفاده از نظام)	نیل به اهداف و تأمین رضایت، رضایت از خدمات اطلاعاتی، دسترس‌پذیری به اطلاعات، کاربردپذیری	(دلون و مک لین، ۱۹۹۲؛ تانگ، ۲۰۱۰؛ راننده کلانکش و همکاران، ۱۳۹۶؛ محمدی و همکاران، ۱۳۹۵؛ هاول، ۲۰۰۷؛ حسن زاده و حسینی، ۱۳۸۹؛ ترکاشوند و همکاران، ۱۳۹۸؛ شارپ، ۲۰۰۷؛ حیوی حقیقی و مستانه، ۱۳۹۷).	اثربخشی

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۸، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی برای نیل به اهداف و تأمین رضایت به شرح ذیل آمده است:

جدول ۹. نتایج تحلیلی بعد اثربخشی در بافت بازیابی اطلاعات برای نیل به اهداف و تأمین

رضایت

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	هدف دادن به کار	انجام جستجو	دستیابی به اطلاعات برای هدف دادن به کار	دستیابی به اطلاعات در انجام جستجو جهت هدف دادن به کار	رفع نیازهای ذهنی؛ انتقال دانش
	تأمین رضایت		دستیابی به اطلاعات جهت تأمین رضایت	دستیابی به اطلاعات در انجام جستجو در جهت رضایتمندی	
	رفع نیازهای ذهنی		دستیابی به اطلاعات برای رفع نیازهای اطلاعاتی ذهنی	دستیابی به اطلاعات در انجام جستجو جهت رفع نیاز ذهنی	
	انتقال دانش		دستیابی به اطلاعات برای انتقال دانش در ذهن	دستیابی به اطلاعات در انجام جستجو رضایت از انتقال دانش ذهنی	
	رفع شناخت دانشی		دستیابی به اطلاعات برای رفع شناخت دانشی	دستیابی به اطلاعات جهت رفع شناخت دانشی	

جدول شماره ۹ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی برای نیل به اهداف و تأمین رضایت به شرح ذیل آمده است: رفع نیازهای ذهنی؛ انتقال دانش.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۸، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی با رضایت از خدمات اطلاعاتی به شرح ذیل آمده است:

جدول ۱۰. نتایج تحلیلی بعد اثربخشی در بافت بازیابی اطلاعات با رضایت از خدمات اطلاعاتی

مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
	بازگشت یا مراجعه مجدد به سیستم	انجام جستجو	دریافت منابع	دریافت منابع جهت بازگشت یا مراجع مجدد به سیستم	دریافت منابع در انجام جستجو با رضایت از خدماتی اطلاعاتی موجب بازگشت یا مراجع مجدد به اون سیستم	پرفکتیون؛ پرفکتیون؛ شناختی
	پر شدن خلأ دانشی			دریافت منابع و تکمیل اطلاعات برای پر شدن خلأ دانشی	دریافت منابع در انجام جستجو با رضایت از خدمات اطلاعاتی به خلأ دانشی	
	احساس شخصیت اجتماعی			دریافت منابع و تکمیل اطلاعات در احساس شخصیت اجتماعی	دریافت منابع در انجام جستجو با رضایت از خدماتی اجتماعی	
	کسب اعتبار در کار، حرفه و زندگی روزمره	دریافت منابع و تکمیل اطلاعات برای کسب اعتبار در کار حرفه و زندگی روزمره	دریافت منابع در انجام جستجو با رضایت از خدمات اطلاعاتی به کسب اعتبار در کار حرفه و زندگی روزمره			
	کسب آرامش از لحاظ روحی و روانی	جهت کسب نتیجه	کسب آرامش از لحاظ روحی و روانی به جهت کسب نتیجه	کسب نتیجه در انجام جستجو با رضایت از خدماتی اطلاعاتی، و به کسب آرامش از لحاظ روحی و روانی		
	منجر به کسب موفقیت			کسب نتیجه در انجام جستجو با رضایت از خدماتی اطلاعاتی، به کسب موفقیت		

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
پر شدن خلأ دانشی			کسب نتیجه با پر شدن خلأ دانشی	کسب نتیجه در انجام جستجو با رضایت از خدمات اطلاعاتی، موجب پر شدن خلأ دانشی	
پر شدن خلأ شناختی			کسب نتیجه برای پر شدن خلأ شناختی	کسب نتیجه در انجام جستجو و با رضایت از خدمات اطلاعاتی، و موجب پر شدن خلأ شناختی	
تأثیر بر روی رفتار اطلاعاتی	برآورده شدن نیاز	برآورده کردن نیاز در تأثیر بر روی رفتار اطلاعاتی	برآورده کردن نیاز در تأثیر بر روی رفتار اطلاعاتی	برآورده کردن نیاز در انجام جستجو با رضایت از خدمات اطلاعاتی، سبب تأثیر بر روی رفتار اطلاعاتی	

جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی با رضایت از خدمات اطلاعاتی به شرح ذیل آمده است: پر شدن خلأ دانشی؛ پر شدن خلأ دانشی و شناختی.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۸، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی به منظور دسترسی به اطلاعات برای همه کاربران به شرح ذیل آمده است:

جدول ۱۱. نتایج تحلیلی بعد اثربخشی در بافت بازیابی اطلاعات به منظور دسترسی به اطلاعات برای همه کاربران

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه شونده‌گان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شونده‌گان	کاهش شکاف اطلاعاتی و شکاف دیجیتالی	انجام جستجو	دسترسی به اطلاعات مورد نیاز	دسترسی به اطلاعات مورد نیاز در انجام جستجو با کاهش شکاف اطلاعاتی و شکاف دیجیتالی	کاربردپذیری و دسترس‌پذیری اطلاعات با توجه به ویژگی‌های قومی و زبانی به عبارتی دسترسی‌های سطح‌بندی شده؛ میزان استفاده از دانش و تجربه؛ دسترس‌پذیری اطلاعات با توجه به ویژگی‌های قومی و زبانی
	تخصیص بودجه			دسترسی به اطلاعات با کیفیت با وجود تخصیص بودجه	
	عدالت اجتماعی				
	کاربردپذیری و دسترس‌پذیری اطلاعات با توجه به ویژگی‌های قومی و زبانی به عبارتی دسترسی‌های سطح‌بندی شده رایگان بودن				
میزان استفاده از دانش و تجربه	انجام جستجو	آگاهی از جنبه‌های مختلف اطلاعات و استفاده از	آگاهی از جنبه‌های مختلف میزان استفاده از دانش و تجربه اطلاعات و استفاده از	آگاهی از جنبه‌های مختلف استفاده از منابع هنگام جستجو بر مبنای میزان استفاده از دانش و	

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
		منابع		تجربه	
توانایی استفاده از قابلیت‌های نظام			آگاهی از جنبه‌های مختلف اطلاعات و استفاده از منابع بر اساس توانایی استفاده از قابلیت‌های نظام	آگاهی از جنبه‌های مختلف اطلاعات و استفاده از منابع در انجام جستجو و توانایی استفاده از قابلیت‌های نظام	
فرهنگ‌سازی			آگاهی از جنبه‌های مختلف اطلاعات و استفاده از منابع در فرهنگ‌سازی	آگاهی از جنبه‌های مختلف اطلاعات و استفاده از منابع در انجام جستجو و فرهنگ‌سازی،	
ویژگی‌های افراد			دریافت مدارک مرتبط بر اساس ویژگی‌های افراد	دریافت مدارک مرتبط در انجام جستجو و ویژگی‌های افراد	
ویژگی‌های قومی		دریافت مدارک مرتبط	دریافت مدارک مرتبط بر اساس ویژگی‌های قومی	دریافت مدارک مرتبط در انجام جستجو و ویژگی‌های قومی	
ویژگی‌های زبانی			دریافت مدارک مرتبط بر اساس ویژگی‌های زبانی	دریافت مدارک مرتبط در انجام جستجو و ویژگی‌های زبانی	

جدول شماره ۱۱ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی دسترسی به اطلاعات برای همه کاربران به شرح ذیل آمده است: کاربردپذیری و

دسترس‌پذیری اطلاعات با توجه به ویژگی‌های قومی و زبانی به عبارتی دسترسی‌های سطح‌بندی شده؛ میزان استفاده از دانش و تجربه؛ دسترس‌پذیری اطلاعات با توجه به ویژگی‌های قومی و زبانی.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۸، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به‌منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی برای کاربردپذیری نظام به شرح ذیل آمده است:

جدول ۱۲. نتایج تحلیلی بعد اثربخشی در بافت بازیابی اطلاعات در کاربردپذیری نظام

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	گسترش دانایی	-	-	-	گسترش دانایی؛ کمک به کاربران در شناسایی و اصلاح خطا
	کمک به کاربران در شناسایی و اصلاح خطا	-	-	-	
	انعطاف‌پذیری بودن نظام و کارایی استفاده از نظام	-	-	-	
	استفاده کارآمد و بهره‌گیری بیشتر از خدمات موجود در نظام	-	-	-	

جدول شماره ۱۲ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار اثربخشی در کاربردپذیری نظام به شرح ذیل آمده است: گسترش دانایی؛ کمک به کاربران در شناسایی و اصلاح خطا.

بعد کیفیت اطلاعات / فرایند در بافت بازیابی اطلاعات

در ابتدا نتایج توصیفی به روش مرور سیستماتیک بر اساس پژوهش‌های پیشین آمده است:

جدول ۱۳. نتایج توصیفی بعد کیفیت اطلاعات / فرایند در بافت بازیابی اطلاعات به روش

سیستماتیک (ناطقی فر و همکاران، ۱۴۰۰)

مرحله ششم		مرحله دوم تا پنجم	مرحله اول
ویژگی‌ها	کدهای باز	منبع یابی، جستجو در پیشینه، استخراج فهرست، تحلیل توصیفی پژوهش‌های انجام شده	معیار ارزیابی (کلمات کلیدی)
تناسب اطلاعات، اعتمادپذیری اطلاعات، معنا بخشی اطلاعات در طول زمان، کامل بودن اطلاعات، دقت اطلاعات، زیبا گرایی اطلاعات، به هنگام بودن اطلاعات؛ آشنایی با منابع اطلاعاتی، روش‌شناسی اطلاعات، روش‌های پردازش اطلاعات، کاربرپسند بودن عناصر اطلاعات، حل پیچیدگی اطلاعات، افزایش دقت و افزایش سرعت	جنبه‌های کیفیت اطلاعات، سطح تشخیص کاربر، زمان	بیورنشتاد و کالست، ۱۳۷۶؛ اینگورسن و یارولین، ۲۰۰۵.	کیفیت اطلاعات / فرایند

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۱۳، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار کیفیت اطلاعات / فرایند برای جنبه‌های اطلاعات با کیفیت به شرح ذیل آمده است:

پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۱۴. نتایج تحلیلی بعد کیفیت اطلاعات / فرایند در بافت بازیابی اطلاعات برای جنبه‌های

اطلاعات با کیفیت

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	کیفیت اطلاعات مرتبط با نیاز اطلاعاتی		دسترسی به اطلاعات با کیفیت در مرتبط بودن با نیاز اطلاعاتی	کیفیت اطلاعات با جنبه مرتبط با نیاز اطلاعاتی موجب فرایند تعامل اطلاعات در بافت بازیابی می‌شود.	مرتبط با نیاز اطلاعاتی؛ تأثیرگذاری روی ساختارهای ذهنی؛ ثبات اطلاعات؛ قابلیت تکرار اطلاعات؛ قابل استناد و استدلال اطلاعات
	تأثیرگذاری روی ساختارهای ذهنی		دسترسی به اطلاعات با کیفیت در تأثیرگذاری روی ساختارهای ذهنی	کیفیت اطلاعات با جنبه تأثیرگذاری روی ساختارهای ذهنی موجب فرایند تعامل اطلاعات در بافت بازیابی می‌شود.	
	تأثیرگذاری روی بافت	انجام جستجو	دسترسی به اطلاعات با کیفیت بر اساس تأثیرگذاری بر روی بافت	کیفیت اطلاعات با جنبه تأثیرگذاری روی بافت موجب فرایند تعامل اطلاعات در بافت بازیابی می‌شود.	
	قابلیت تکرار اطلاعات		دسترسی به اطلاعات با کیفیت بر مبنای قابلیت تکرار بودن	کیفیت اطلاعات با جنبه قابلیت تکرار اطلاعات موجب فرایند تعامل اطلاعات در بافت بازیابی می‌شود.	
	صادق در بافت‌های مختلف		دسترسی به اطلاعات با کیفیت بر مبنای اینکه در جوامع مختلف صادق باشد	کیفیت اطلاعات با جنبه صادق در جوامع مختلف موجب فرایند تعامل اطلاعات در بافت بازیابی می‌شود.	

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
ثبات اطلاعات			دسترسی به اطلاعات با کیفیت بر اساس ثبات اطلاعات	کیفیت اطلاعات با جنبه ثبات اطلاعات موجب فرایند تعامل اطلاعات در بافت بازیابی می‌شود.	
قابل استناد و استدلال اطلاعات			دسترسی به اطلاعات با کیفیت بر مبنای قابل استناد و استدلال	کیفیت اطلاعات با جنبه قابل استناد و استدلال موجب فرایند تعامل اطلاعات در بافت بازیابی می‌شود.	

جدول شماره ۱۴ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار کیفیت اطلاعات/ فرایند برای جنبه‌های اطلاعات با کیفیت به شرح ذیل آمده است: مرتبط با نیاز اطلاعاتی؛ تأثیرگذاری روی ساختارهای ذهنی؛ ثبات اطلاعات؛ قابلیت تکرار اطلاعات؛ قابل استناد و استدلال اطلاعات.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۱۳، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به‌منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار کیفیت اطلاعات/ فرایند برای تشخیص کاربر در پیدا کردن منابع به شرح ذیل آمده است:

پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۱۵. نتایج تحلیلی بعد کیفیت اطلاعات / فرایند در بافت بازیابی اطلاعات برای تشخیص

کاربر در پیدا کردن منابع

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه شوندگان
مرحله اول: خوانش پاسخ مصاحبه شوندگان	مقایسه و ارزیابی منابع؛ مشارکت در ایجاد دانش جدید	انجام جستجو	پیدا کردن منبع	پیدا کردن منبع بر مبنای داشتن مهارت سواد اطلاعاتی	پیدا کردن منبع در جستجو بستگی به مهارت سواد اطلاعاتی
	پیش داشته‌های ذهنی کاربر		پیدا کردن منبع بر اساس پیش داشته‌های ذهنی کاربر	پیدا کردن منبع در جستجو بستگی به پیش داشته‌های ذهنی کاربر	
	ویژگی‌های کاربران بالفعل و بالقوه	-	-	-	توانایی مقایسه و ارزیابی منابع؛ مشارکت در ایجاد دانش جدید؛ پیدایی منابع بر اساس سطح دانش کاربر؛ تجربه کاربر
	موقعیت روان‌شناختی کاربر	انجام جستجو	پیدا کردن منبع بر مبنای موقعیت روان‌شناختی کاربر	پیدا کردن منبع در جستجو بستگی به موقعیت روان‌شناختی کاربر	
	سطح دانش کاربر		پیدا کردن منبع بر اساس سطح دانش کاربر	پیدا کردن منبع در جستجو بستگی به سطح دانش کاربر دارد	
	تجربه کاربر		پیدا کردن منبع بر اساس تجربه کاربر	پیدا کردن منبع در جستجو بستگی به تجربه کاربر	
	نوع شغل فرد		پیدا کردن منبع بر اساس نوع شغل فرد	پیدا کردن منبع در جستجو بستگی به نوع شغل فرد	
	اعتماد به نفس کاربر		پیدا کردن منبع بر مبنای اعتماد به نفس کاربر	پیدا کردن منبع در جستجو بستگی به اعتماد به نفس کاربر	

جدول شماره ۱۵ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار کیفیت اطلاعات/ فرایند تشخیص کاربر در پیدا کردن منابع به شرح ذیل آمده است: توانایی مقایسه و ارزیابی منابع؛ مشارکت در ایجاد دانش جدید؛ پیدایی منابع بر اساس سطح دانش کاربر؛ تجربه کاربر.

با توجه به نتایج توصیفی در جدول شماره ۱۳، سپس، نتایج تحلیلی به روش پدیدارشناسی بر اساس انجام مصاحبه عمیق، به منظور شناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار کیفیت اطلاعات/ فرایند در زمان و تلاش برای دسترسی به اطلاعات موردنیاز به شرح ذیل آمده است:

جدول ۱۶. نتایج تحلیلی بعد کیفیت اطلاعات/ فرایند در بافت بازیابی اطلاعات زمان و تلاش برای دسترسی به اطلاعات موردنیاز

مرحله اول: خواش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه‌شوندگان
مرحله اول: خواش پاسخ مصاحبه‌شوندگان	رضایت کاربران	زمان و تلاش جستجو	کسب نتیجه	کسب نتیجه با زمان و تلاش مناسب سبب مراجعه کردن مجدد می‌شود.	کسب نتیجه بستگی به فرایند جست جوی در زمان و تلاش برای دسترسی اطلاعات است.	استخراج منابع بر اساس ربط؛ رفع نیاز اطلاعاتی بر اساس اطلاع جویی (جست‌جوی هدفمند)؛ نمایش مراحل و فرایند و اجزاء نظام اطلاعات.
	استخراج منابع بر اساس ربط	انجام جستجو	برطرف کردن نیاز اطلاعاتی	دریافت اطلاعات با توجه به میزان ربط تعداد اقلام مرتبط	میزان دریافت اطلاعات با توجه به تعداد اقلام مرتبط	با انتخاب اصطلاحات و راهکارهای هدفمند
	رفع نیاز اطلاعاتی بر اساس اطلاع جویی (جست‌جوی هدفمند)		دریافت اطلاعات بر اساس اطلاع جویی	با انتخاب اصطلاحات و راهکارهای هدفمند		

مرحله دوم کد اولیه	مرحله سوم مفاهیم	مرحله چهارم مقوله	مرحله پنجم مضمون	مرحله ششم استنتاج از مضامین	مرحله هفتم مقایسه نتایج مرور سیستماتیک با تجربه مصاحبه شونده‌گان
پیدا کردن منابع مرتبط			دریافت اطلاعات بر مبنای پیدا کردن منابع مرتبط	کیفیت فرایند جستجو موجب دریافت اطلاعات مرتبط	
نمایش مراحل و فرایند و اجزاء نظام اطلاعات			دریافت اطلاعات بر مبنای شناخت مراحل و فرایند و اجزاء نظام اطلاعات	کیفیت فرایند جستجو موجب دریافت اطلاعات از شناخت مراحل و فرایند و اجزاء نظام اطلاعات	
شناخت کل نظام			دریافت اطلاعات بر اساس شناخت کل نظام	کیفیت فرایند جستجو موجب دریافت اطلاعات از شناخت کل نظام	

جدول شماره ۱۷ نشان می‌دهد، متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی با معیار کیفیت اطلاعات/ فرایند در زمان و تلاش برای دسترسی به اطلاعات مورد نیاز به شرح ذیل آمده است: استخراج منابع بر اساس ربط؛ رفع نیاز اطلاعاتی بر اساس اطلاع جویی (جست‌وجوی هدفمند)؛ نمایش مراحل و فرایند و اجزاء نظام اطلاعات.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

ساختارهای شناختی در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی در بافت اینگورسن و یارولین (۲۰۰۴)، با شناخت ۵ مؤلفه شامل: بازیگران شناختی، اشیاء اطلاعاتی، زمان (تجربه دستیابی اطلاعات)، نظام بازیابی اطلاعات، ربط (نسبت ارتباط فهم شناختی با موجودیت‌های اطلاعاتی) فهمیده می‌شود. بازیگران شناختی (جستجوگران، نویسندگان، نمایه‌سازان، طراحان ربط، ناشران، ویراستاران، و دستیاران

ناشران و ویراستاران) مهم‌ترین مؤلفه در ساختار شناختی هستند. این شناخت در طول زمان (تجربه) موجب تکامل، نگهداری و تبدیل در تنظیمات فناوری اطلاعات می‌گردد و از طریق فرایند ربط که متأثر از رفتار اطلاعاتی بازیگران شناختی است، می‌تواند در بافت اجتماعی، سازمانی، فرهنگی شکل گیرد.

معیارهای بافت بازیابی اطلاعات دارای ابعاد جامعیت، مانعیت، اثربخشی، کیفیت اطلاعات/ فرایند است.

بعد جامعیت، شامل دانش ذهنی، دانش معنایی و دانش فنی است.

- متغیرهای دانش ذهنی، با انتخاب واژه‌ها، انتظارات، ادراک، استدلال موجب کارایی نظام‌های بازیابی اطلاعات شده و علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: شناخت نسبت به مسئله؛ سطح دانش؛ دانش پیشین؛ مدل‌های ذهنی؛ شناسایی عوامل زمانی و زبانی برای انتقال معنا و مفهوم؛ عوامل جامعه‌شناختی و روان‌شناختی، تأثیرات کنشی، موجب تبدیل نیاز اطلاعاتی به درخواست قابل جستجو به منظور کارایی بیشتر در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

- متغیرهای دانش معنایی، با ماهیت مطالب، تجارب آموخته‌شده، استنباط معناداری و سازگاری موجب کارایی نظام‌های بازیابی اطلاعات شده و علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: قابلیت‌های موجود نظام اطلاعاتی بر اساس تشخیص سطح و ماهیت اطلاعات منجر به کارایی در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

- متغیرهای دانش فنی، با قوانین فناوری، قوانین عملیاتی، قوانین ساختاری، آگاهی از کارکرد فنی موجب کارایی نظام‌های بازیابی اطلاعات شده و علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: پیش‌فرض‌های ذهنی با در نظر گرفتن مهارت فرموله کردن عبارت جست‌وجو؛ پوشش موضوعی اطلاعات و مدارک؛ نوع استانداردهای فراداده‌ای؛ شیوه سازمان‌دهی اطلاعات به منظور ترکیب درخواست‌های وارد شده به عنوان عبارت‌های جست‌وجوی خاص منجر به کارایی بیشتر یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و

بازیابی در بافت خواهد شد.

بعد مانعیت، شامل استنباط استفاده از نظام و کاربر از مفهوم ربط، فناوری‌های (امکانات) موجود در نظام بازیابی اطلاعات است.

- متغیرهای استنباط استفاده از نظام و کاربر از مفهوم ربط، آشنایی کامل با بانک اطلاعاتی (شیوه‌های جستجو، پوشش موضوعی)، استفاده از عملگرهای AND برای اخص کردن مدارک بازیابی شده، استفاده از زبان کنترل شده و اصطلاح‌نامه، استفاده از عملگر NOT برای حذف رکوردهای ناخواسته، محتوای اطلاعاتی مدرک، تجارب و سابقه ذهنی استفاده‌کننده، باورها و علایق استفاده‌کننده، سایر اطلاعات و منابع موجود در محیط موجب دستیابی نتایج بهتر در جست‌وجوی مدارک شده و علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: ارتباط مدرک با نیاز اطلاعاتی با دو نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات) و ذهنی (استفاده از نظام) تحت تأثیر توانایی برقراری ارتباط بین نیاز اطلاعاتی و مدرک بازیابی شده با نگرش عینی (نظام‌های بازیابی اطلاعات با تأکید بر ربط) و نگرش ذهنی (استفاده از نظام با تأکید بر ویژگی‌های کاربر، وظایف و محیط)، توجه به امکانات نظام در شیوه سازمان‌دهی اطلاعات و دانش منجر به دستیابی نتایج بهتر در جست‌وجوی مدارک در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

- متغیرهای فناوری‌های (امکانات) موجود در نظام، با انتقال اطلاعات و بهبود خدمات موجب منجر به دستیابی نتایج بهتر در جست‌وجوی مدارک شده و علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: دسترسی یکپارچه به اطلاعات و دانش، از بین بردن خطای انسانی در جستجو که منجر به دستیابی نتایج بهتر در جست‌وجوی مدارک در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

بعد اثربخشی، شامل نیل به اهداف و تأمین رضایت از خدمات اطلاعاتی، دسترس‌پذیری به اطلاعات و کاربردپذیری است.

- متغیرهای نیل به اهداف و تأمین رضایت از خدمات اطلاعاتی، با رفع نیاز اطلاعاتی، دستیابی به اطلاعات موردنیاز، ارتقاء سطح اطلاعات و آگاهی، اطلاعات

درست، اطلاعات مرتبط، اطلاعات دقیق و کامل، برآورده شدن نیازهای پژوهشی، موجب افزایش رضایتمندی کاربران در نظام بازیابی اطلاعات می‌شود. علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: رفع نیازهای ذهنی؛ انتقال دانش، پر شدن خلأ دانشی؛ پر شدن خلأ دانشی و شناختی منجر به افزایش رضایتمندی کاربران در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

- متغیرهای دسترس‌پذیری به اطلاعات، دسترسی به مندرجات سایت، قابلیت تفسیر، جذابیت بصری وب، سادگی و فهم‌پذیری نحوه بهره‌گیری، کسب مهارت استفاده از نظام موجب افزایش بهره‌وری نظام بازیابی اطلاعات می‌شود. علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: بهره‌گیری از کاربردپذیری و دسترس‌پذیری اطلاعات با توجه به ویژگی‌های قومی و زبانی به عبارتی دسترسی‌های سطح‌بندی شده، میزان استفاده از دانش و تجربه، دسترس‌پذیری اطلاعات با توجه به ویژگی‌های قومی و زبانی، دسترسی به اطلاعات برای همه کاربران فراهم‌شده که منجر به افزایش بهره‌وری و یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

- متغیرهای کاربردپذیری، دستیابی به اطلاعات، رسیدن به بهترین نتایج، کیفیت عملکرد نظام، امنیت و حفاظت اطلاعات، امکانات متنوع نظام، دسترسی ساده و آسان به نحوه استفاده از نظام موجب رضایت، کارایی و رسیدن به هدف می‌شود. علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: کاربردپذیری در نظام اطلاعاتی با گسترش دانایی؛ کمک به کاربران در شناسایی و اصلاح خطا منجر به افزایش رضایتمندی، کارایی و رسیدن به هدف در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

بعد کیفیت اطلاعات/ فرایند شامل جنبه‌های کیفیت اطلاعات، تشخیص کاربر است.

- متغیرهای جنبه‌های کیفیت اطلاعات، با تناسب اطلاعات، اعتمادپذیری اطلاعات، معنا بخشی اطلاعات در طول زمان، کامل بودن اطلاعات، دقت اطلاعات، زیبا گرایي اطلاعات، به هنگام بودن اطلاعات موجب رضایتمندی بیشتر در کیفیت اطلاعاتی در نظام بازیابی اطلاعات می‌شود. علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: اطلاعات با کیفیت با دارا

بودن جنبه مرتبط با نیاز اطلاعاتی؛ تأثیرگذاری روی ساختارهای ذهنی؛ ثبات اطلاعات؛ قابلیت تکرار اطلاعات؛ قابل استناد و استدلال اطلاعات در نظام اطلاعاتی منجر به رضایتمندی بیشتر کیفیت اطلاعات در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

- متغیرهای تشخیص کاربر با شناسایی منابع اطلاعاتی، روش‌شناسی اطلاعات، روش‌های پردازش اطلاعات، کاربرپسند بودن عناصر اطلاعات، حل پیچیدگی اطلاعات موجب انجام جستجوی بهتر در نظام بازیابی اطلاعات می‌شود. علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: تشخیص کاربر در پیدا کردن منابع به توانایی مقایسه و ارزیابی منابع؛ مشارکت در ایجاد دانش جدید؛ پیدایی منابع بر اساس سطح دانش کاربر؛ تجربه کاربر، منجر به انجام جستجوی بهتر یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد

- متغیرهای زمان با افزایش دقت و افزایش سرعت موجب دسترسی به اطلاعات موردنیاز در نظام بازیابی اطلاعات می‌شود. علاوه بر موارد فوق، متغیرهایی شامل: زمان و تلاش برای دسترسی به اطلاعات موردنیاز با استخراج منابع بر اساس ربط؛ رفع نیاز اطلاعاتی بر اساس اطلاع‌جویی (جست‌وجوی هدفمند)؛ نمایش مراحل و فرایند و اجزاء نظام منجر به دسترسی سریع به اطلاعات موردنیاز در یکپارچگی جست‌وجوی هدفمند اطلاعات و بازیابی در بافت خواهد شد.

رجعی بگلو همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود «تجربه کاربر در تعامل با نظام‌های کتابخانه دیجیتال در ایران: کاستی‌ها و انتظارات» به بررسی کاستی‌ها و دشواری‌های تجربه‌شده کاربران در تعامل با مهم‌ترین کتابخانه‌های دیجیتال در ایران می‌پردازد؛ سعیدی زاده و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود «معیارهای تعامل در فرایند جستجوی اطلاعات مبتنی بر وظایف کاری» به بررسی میزان استفاده دانشجویان از معیارهای تعامل با اطلاعات در فرایند جستجوی اطلاعات برای وظایف کاری گوناگون می‌پردازند؛ شعبانی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود «شناسایی بافت‌های مؤثر در ایجاد پیشنهادهای پرسش: مرور

نظام‌مند» به شناسایی عوامل بافتی تأثیرگذار در ایجاد پیشنهاد پرسش می‌پردازند؛ اسماعیلی نیاسان و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود «بررسی اثر بازیابی تعاملی اطلاعات بر فرآیند مدیریت دانش اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی استان گیلان» در پی سنجش تأثیر بازیابی تعاملی اطلاعات بر فرآیند مدیریت دانش اعضای هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی استان گیلان می‌پردازند؛ نازی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود «مدل متقارن تعامل اطلاعاتی: بازتعریفی از جایگاه فناوری در تعامل اطلاعاتی» پرداختند. به بازمینی و بازتعریف فرایند تعامل با اطلاعات با رویکرد جامع‌نگر می‌پردازند؛ ریگی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود «تحلیل پدیدارنگاری برداشت دانشجویان دکترا از اهمیت و ضرورت تجربه جستجو و بازیابی اطلاعات در فرایند پژوهش» به شناسایی مفاهیمی که دانشجویان به توصیف پدیده موردنظر می‌پردازند در قالب طبقه‌های توصیفی و همچنین کشف روابط بین طبقه‌ها می‌پردازند؛ اسد نیا و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود «شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر آینده بازیابی اطلاعات متنی به روش تحلیل تأثیر متقابل روندها» به شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر آینده بازیابی اطلاعات می‌پردازند. ناطقی فر و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود «مطالعه ماهیت تعامل اطلاعات بر اساس چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین با رویکرد نظام‌مند می‌پردازند. نعمتی فلمجانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود «ارائه چارچوبی برای بازیابی تعاملی اطلاعات در کتابخانه‌های دیجیتال مبتنی بر نظریه شناختی-اجتماعی» به ارائه چارچوب و تعیین عناصر اصلی و فرعی تعامل بازیابی اطلاعات مبتنی بر نظریه شناختی-اجتماعی «بندورا» و توسعه سیاهه واری بعد تعامل بازیابی اطلاعات در کتابخانه‌های دیجیتال مبتنی بر این نظریه می‌پردازند؛ زی (۲۰۰۸) در پژوهش خود «بازیابی تعاملی اطلاعات در محیط‌های دیجیتال» به بررسی چگونگی ارزیابی سیستم‌های بازیابی تعاملی اطلاعات می‌پردازد. گراس و لاتام (۲۰۱۱) در پژوهش خود «تجربیات و درک اطلاعات: مطالعه پدیدارشناختی دانشجویان سال اول» به بررسی تجربیات و درک اطلاعات دانشجویان می‌پردازند؛ لی و تانگ (۲۰۱۸) در پژوهش خود «نقش زبان در تعامل اطلاعات انسانی: دیدگاه نشانه شناختی اجتماعی» به

تحلیل نقش زبان در تعامل اطلاعاتی انسان می‌پردازد؛ سنجری و زره‌ساز (۲۰۲۰) در پژوهش خود «جستجوی اطلاعات مشارکتی در کتابخانه‌های دیجیتال، سبک‌های یادگیری، تجربه کاربران و پیچیدگی وظایف» به بررسی رابطه بین جستجوی اطلاعات مشارکتی و ترجیحات سبک یادگیری کاربران و تجربه آن‌ها از سیستم‌های اطلاعاتی می‌پردازند. از آنجایی که طراحی نظام‌های تعاملی بازیابی اطلاعات و نیز نظام‌های شخصی‌سازی شده که با ویژگی‌های انسانی و محیط جست‌وجوی اطلاعات هماهنگ باشند، با شناسایی و درک تعامل انسان و اطلاعات میسر است. مطالعه هر یک از ابعاد تعامل نیازمند شناخت بافتی است که در آن چنین تعاملی رخ می‌دهد؛ بنابراین انجام پژوهش در زمینه شناسایی متغیرهای فرایند تعامل اطلاعات و بازیابی به صورت کیفی می‌تواند بخشی از خلأهای پژوهشی این حوزه را پر کند.

در نتیجه با جستجوی معانی و جوهره‌های کنشگران شناختی در طول زمان بر حسب تجربه، برای رسیدن به فهم مشترک در شناسایی، کشف و ایجاد درک عمیق‌تر منجر به توصیف و تحلیل ساختارهای شناختی چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین شده و در نهایت طراحی و دسترسی اطلاعات به صورت شبکه‌ای و نظام‌مند را فراهم می‌کند. رویکرد بازیگران شناختی در طراحی نظام بازیابی اطلاعات و نقش طراحان پایگاه اطلاعاتی، طراحان رابط کاربری، طراحان مدل بازیابی اطلاعات و موتورهای جست‌وجو در بافت بازیابی اطلاعات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این رویکرد با پیش‌فرض‌های ذهنی با تأکید بر تشخیص سطح و ماهیت، اطلاعات نیاز به شناخت و تأثیرات کنشی در طول زمان از دیدگاه رابط کاربری دارد. ایجاد ربط عینی و ذهنی با نگرش‌های تعاملی و استاتیکی خطاهای انسان را در جست‌وجوی هوشمند کاهش می‌دهد و موجب گسترش دانایی و ترمیم گسست دانشی شده و به‌ویژه با دارا بودن ساختار مطلوب نظام اطلاعات به‌طور خودکار و با مقایسه و ارزیابی منابع، جنبه‌های کیفی اطلاعات و فرایند این مراحل قابل مشاهده و دسترس‌پذیر خواهد بود. در نهایت، فرایند تعامل طولی ساختارهای شناختی در بافت اجتماعی، فرهنگی و سازمانی و نیز، فضای شناختی

جست‌وجوگران هدفمند اطلاعات، عملکردهای ربط از طریق درخواست، همچنین ارتباط تعامل طولی از طریق سؤال و تعدیل آن با فناوری اطلاعات و اشیای اطلاعات صورت پذیرفته و موجب توسعه چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی می‌شود. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بیشتری در این حوزه با موضوع‌های مختلف در بافت بازیابی اطلاعات و گروه‌های مختلف کاربران با زمینه‌های شغلی، تحصیلی، سنی و توانمندی‌های فنی گوناگون در موضوع‌ها و شرایط مختلف انجام گیرد. یافته‌های چنین پژوهش‌هایی نیز می‌تواند در شناسایی تأثیر عوامل و عناصر بافتی و احتمال تعمیم‌پذیری در رویکردهای و مدل‌های تعامل بازیابی اطلاعات سودمند باشد.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

ORCID

Jamileh Nnateghifar

<https://orcid.org/0000-0001-7423-5214>

Soraya Ziaei

<https://orcid.org/0000-0001-9195-1669>

Esmat Momeni

<https://orcid.org/0000-0003-3134-1468>

Faezeh Delghandi

<https://orcid.org/0000-0001-8540-7157>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- اسدنیا، ابوالفضل؛ چشمه سهرابی، مهرداد؛ شعبانی، احمد؛ عاصمی، عاصفه؛ طاهری دمنه، محسن (۱۴۰۰). شناسایی عوامل کلیدی مؤثر بر آینده بازیابی اطلاعات متنی به روش تحلیل تأثیر متقابل روندها. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*. ۳۶(۳). ص ۸۹۲-۸۶۱.
- اسماعیلی نیاسان، حسین؛ زارعی، هاجر؛ شاپوری، سودابه (۱۳۹۹). بررسی اثر بازیابی تعاملی اطلاعات بر فرآیند مدیریت دانش اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی استان گیلان. *فصلنامه نوآوری‌های مدیریت آموزشی*. ۱۵(۴). ص ۹۸-۱۱۸.
- بیگدلی، زاهد؛ شریفی، سمیه (۱۳۸۹). مفهوم «بافت» در حوزه رفتارهای اطلاعاتی. *فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*. ۱۳(۵۱). ص ۵۱-۳۱.
- ترکاشوند، فرشید (۱۳۹۴). تحلیل کارکرد بافتی گفتمان عاطفی در درک متون ادبی. *فصلنامه لسان مبین*. ۷(۲۱). ص ۴۳-۲۳.
- حریری، نجلا (۱۳۸۵). *اصول و روش‌های پژوهش کیفی*. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم و تحقیقات.
- داورپناه، محمدرضا؛ اورعی، نرگس (۱۳۹۸). واکاوی نظام ذخیره و بازیابی اطلاعات در پرتوی نظریه ویتگنشتاین. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*. ۹(۱). ص ۱۶۳-۱۴۵.
- رجبعلی بگلو، رضا؛ فتاحی، رحمت‌الله؛ پریرخ، مهری (۱۳۹۵). تجربه کاربر در تعامل با نظام‌های کتابخانه دیجیتال در ایران: کاستی‌ها و انتظارات. اولین کنفرانس بین‌المللی بازیابی تعاملی اطلاعات. ۱(۱). ص ۱-۱۰.
- ریگی، طاهره؛ دیانی، محمدحسن؛ فتاحی، رحمت‌الله (۱۴۰۰). تحلیل پدیدارنگاری برداشت دانشجویان دکتری از اهمیت و ضرورت تجربه جستجو و بازیابی اطلاعات در فرایند پژوهش. *فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی آستان قدس رضوی*. ۱(۱). ص ۱۲۹-۱۱۰.
- سعیدی زاده، مرضیه؛ طاهری، ابوالفضل؛ صنعت جو، اعظم (۱۳۹۵). معیارهای تعامل در فرایند جستجوی اطلاعات مبتنی بر وظایف کاری (نقش پیچیدگی عینی و نوع محصول). ۳۱(۴). *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*. ص ۹۵۲-۹۳۱.
- شعبانی، احمد؛ آذرگون، مریم؛ چشمه سهرابی، مظفر؛ عاصمی، عاصفه (۱۳۹۸). شناسایی بافت‌های مؤثر در ایجاد پیشنهادهای پرسش: مرور نظام‌مند. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت*

اطلاعات. ۳۵(۱). ص ۱۷۰-۱۴۱.

صدوقی، فرحناز؛ ولی نژاد، علی؛ وکیلی فرد، حسین؛ محمد حسن‌زاده، حافظ؛ بورقی، حمید (۱۳۹۰). تعامل در بازیابی اطلاعات و واکاوی مدل‌های آن. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت*

اطلاعات. ص ۱۵۵-۱۳۰.

فیدل، رایا (۲۰۱۲). *تعامل اطلاعاتی انسان: رویکرد بوم‌شناختی در رفتار اطلاعاتی*. ترجمه فریده عصاره و همکاران. تهران: انتشارات کتابدار.

کشاورز، حمید (۱۳۸۵). فرایند اطلاع‌جویی و مدل‌های آن. *فصلنامه کتاب. ش (۶۵)*. ص ۱۴۲-۱۲۳.

کشاورز، حمید (۱۳۹۴). *جستجو اطلاعات از نیاز تا باور*. تهران: انتشارات کتابدار.

مؤمنی، عصمت (۱۴۰۰). تبیین فلسفی توانایی‌های شناختی کاربر در رفتارهای اطلاعاتی بازیابی تعاملی اطلاعات بر اساس تجرد مثالی انسان. *فصلنامه مطالعات کتابداری و علم*

اطلاعات. ۱(۱). ص ۳۴-۱.

نازی، ایوب؛ حیدری، غلامرضا؛ شریف‌زاده، رحمان (۱۳۹۹). مدل متقارن تعامل اطلاعات: بازتعریفی از جایگاه فناوری در تعامل اطلاعاتی. *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و*

سازمان‌دهی اطلاعات. ۳۱(۴). ص ۱۱۴-۱۳۵.

ناطق فر، جمیله؛ ضیایی، ثریا، مؤمنی، عصمت؛ دل‌قندی، فائزه (۱۴۰۰). مطالعه ماهیت تعامل اطلاعات بر اساس چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین با رویکرد

نظاممند. *فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات*. ۸(۴). ص ۴۶-۲۹.

نعمتی لفجانی، سمیه؛ علیپور حافظی، مهدی؛ بابالحواتیجی، فهیمه؛ حریری، نجلا؛ فهیم نیا، فاطمه (۱۴۰۰). ارائه چارچوبی برای بازیابی تعاملی اطلاعات در کتابخانه‌های دیجیتال مبتنی بر

نظریه شناختی-اجتماعی. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات*. ۳۷(۱). ص ۱۶۹-۱۳۵.

References

- Colaizzi, P. F. (1978). *Psychological research as the phenomenologist views it*.
- Gorichanaz, T., & Venkatagiri, S. (2022). The expanding circles of information behavior and human-computer interaction. *Journal of librarianship and information science*, 54(3), 389-403.
- Gross, M., & Latham, D. (2011). Experiences with and perceptions of information: A phenomenographic study of first-year college students.

The Library Quarterly, 81(2), 161-186..

- Ingwersen, P. (1996). Cognitive perspectives of information retrieval interaction: elements of a cognitive IR theory. *Journal of documentation*.
- Ingwersen, P., & Järvelin, K. (2005). *The turn: Integration of information seeking and retrieval in context* (Vol. 18). Springer Science & Business Media.
- Kuhlthau, C. C. (1991). Inside the search process: Information seeking from the user's perspective. *Journal of the American society for information science*, 42(5), 361-371.
- Kuhlthau, C. C. (2004). *Seeking meaning: A process approach to library and information services* (Vol. 2). Westport, CT: Libraries Unlimited.
- Li, E., & Tang, Y. (2018, July). The role of language in human information interaction: a social semiotic view. In International Conference on Informatics and Semiotics in Organisations (pp. 12-21). Springer, Cham.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. sage.
- Marchionini, G. (1997). *Information seeking in electronic environments* (No. 9). Cambridge university press.
- Padilla-Díaz, M. (2015). Phenomenology in educational qualitative research: Philosophy as science or philosophical science. *International journal of educational excellence*, 1(2), 101-110..
- Sangari, M., & Zerehsaz, M. (2020). Collaborative Information Seeking in Digital Libraries, Learning Styles, Users' Experience, and Task Complexity. *Journal of Information Science Theory and Practice*, 8(4), 55-66.
- Saracevic, T. (1996, October). Relevance reconsidered. In Proceedings of the second conference on conceptions of library and information science (CoLIS 2) (pp. 201-218). New York: ACM.
- Savolainen, R. (2018). Pioneering models for information interaction in the context of information seeking and retrieval. *Journal of Documentation*.
- Smith, M., & Hepworth, M. (2012). Young people: A phenomenographic investigation into the ways they experience information. *Libri*, 62(2), 157-173.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research*. Sage publications.
- Xie, I. (Ed.). (2008). *Interactive information retrieval in digital environments*. IGI global.

References [in Persian]

Asadnia, Abolfazl; Cheshmeh Sohrabi, Mehrdad; Shanbani, Ahmad; Asemi,

- Asefeh; Taheri Demneh, Mohsen (2021). Identifying the key factors affecting the future of textual information retrieval by analyzing the mutual influence of trends. *Information processing and management research paper*. (3) 36. pp. 861-892. [in Persian]
- Bigdeli, Zahed; Sharifi, Somayeh (2009). The concept of "texture" in the field of information behaviors. *Library and Information Quarterly*. 13(51). pp. 31-51. [in Persian]
- Esmaili Niasan, Hossein; Zarei, Hajar; Shapouri, Soudabeh (2019). Investigating the effect of interactive information retrieval on the knowledge management process of faculty members of medical sciences universities in Gilan province. *Quarterly Journal of Educational Management Innovations*. (4) 15. pp. 98-118. [in Persian]
- Davarpanah, Mohammad Reza; Ourei, Narges (2018). Analyzing information storage and retrieval system in the light of Wittgenstein's theory. *Library and Information Sciences*. (1) 9. pp. 145-163. [in Persian]
- Fidel, Raya (2012). *Human information interaction: An ecological approach to information behavior*. Translated by Farideh Osareh and colleagues. Tehran: Ketabdar publications [in Persian]
- Hariri, Najla (2005). Principles and methods of qualitative research. Tehran: Islamic Azad University. science and research Branch. [in Persian]
- Keshavarz, Hamid (1385). Information seeking process and its models. *Book Quarterly*. (65). pp. 123-142. [in Persian]
- Keshavarz, Hamid (2014). *Information search from need to belief*. Tehran: Ketabdar publications [in Persian]
- '' miii , mmitt (00)) . llll ohhhiaal ppplnnttinn ff the eer's gggi tive abilities in the information behaviors of interactive information retrieval based on the example of human celibacy. *Quarterly journal of library studies and information science*. 1(1). P.34-1. [in Persian]
- Nazi, Ayoub; Heydari, Gholamreza; Sharifzadeh, Rahman (2019). Symmetric model of information interaction: redefining the place of technology in information interaction. *Quarterly Journal of National Library and Information Organization Studies*. (4) 31. pp. 114-135. [in Persian]
- Ntt ggii fir , aamil;;; Ziyeei, rrr yy,, ''' miii , ss mtt; Dll ddddi, zzzzeh (2021). Studying the nature of information interaction based on the framework of information system and retrieval by Ingorsen and Yarulin with a systematic approach. *Human and Information Interaction Quarterly*. (4) 8. pp. 29-46. [in Persian]
- Nemati Lafjani, Somayeh; Alipour Hafezi, Mehdi; Bab al-Hawatji, Fahimeh; Hariri, Najla; Fahimnia, Fatemeh (2021). Providing a framework for interactive information retrieval in digital libraries based on cognitive-

- social theory. *Information processing and management research paper*. (1) 37. pp. 169-135. [in Persian]
- Rajabali Baglo, Reza; Fatahi, Rahmatollah; Parirokh, Mehri (2015). User experience in interacting with digital library systems in Iran: shortcomings and expectations. *The first international conference on interactive information retrieval*. 1(1). P. 1-10. [in Persian]
- Rigi, Tahereh; Dayani, Mohammad Hassan; Fatahi, Rahmatollah (2021). Phenomenological analysis of doctoral students' perception of the importance and necessity of information search and retrieval experience in the research process. *Astan Quds Razavi Library and Information Quarterly*. (1) 74. pp. 129-110. [in Persian]
- Saeidizadeh, Marzieh; Taheri, Abolfazl; Sanat Jou, Azam (2015). *Interaction criteria in the information search process based on work tasks (the role of objective complexity and product type)*. (4) 31. *Information processing and management research paper*. pp. 952-931. [in Persian]
- Shabani, Ahmad; Azargoun, Maryam; Cheshmeh Sohrabi, Mozafar; Asemi, Asefeh (2018). Identifying effective contexts in creating question suggestions: a systematic review. *Journal of information processing and management*. 35(1). pp. 141-170. [in Persian]
- Sadoughi, Farahnaz; Valinejad, Ali; Vakilifard, Hossein; Mohammad Hassanzadeh, Hafez; Bourghi, Hamid (2018). *Interaction in information retrieval and analysis of its models. Research paper on information processing and management*. pp. 130-155. [in Persian]
- Torkashvand, Farshid (2014). Analysis of the textual function of emotional discourse in the understanding of literary texts. *Lesan Mobin Quarterly*. 7(21). pp. 23-43. [in Persian]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

استناد به این مقاله: ناطقی فر، جمیله، ضیایی، ثریا، مؤمنی، عصمت، دلقندی، فائزه. (۱۴۰۲). ناسایی متغیرهای فرایند تعامل در بافت بازیابی اطلاعات با استفاده از چهارچوب نظام اطلاعات و بازیابی اینگورسن و یارولین به روش پدیدارشناسی، فصلنامه علمی بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، ۱۰(۳۵)، ۱۰۵-۱۶۹.

DOI: 10.22054/jks.2022.69166.1525

Name of Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی